

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ—JURISPRUDENȚA—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

FONDATOR :
ION S. CODREANU
Avocat

DIRECTOR :
I. GR. PERIȚEANU
Avocat, fost Ministru

PRIM REDACTOR :
ALEXANDRU VELESCU
Doctor în Drept, Avocat

COMITETUL DE REDACȚIE :

Traian Alexandrescu, Decanul Baroului de Ilfov ; **Alexandru Cerban**, Profesor Universitar, Avocat ; **Iosef G. Cohen**, Consilier la Consiliul Legislativ, Avocat ; **Gr. Conduratu**, Avocat ; **N. Jac Constantinescu**, Președinte la C. de Apel București ; **E. Cristoforeanu**, Dr. în Drept dela Roma, Avocat ; **René Demogue**, Profesor la Facultatea de Drept din Paris ; **Dem. I. Dobrescu**, Primarul General al Capitalei ; **Vintilă Dongoroz**, Conferențiar universitar, Membru în Consiliul de disciplină al Baroului Ilfov ; **D. Gălășescu-Pyk**, Profesor Universitar, Avocat ; **Emil Stan Rappaport**, Consilier la Curtea de Casație din Varșovia ; **C. Sipsom**, Profesor Universitar ; **C. A. Stoeanovici**, Conf. univ., Membru al Consiliului Legislativ ; **Gr. L. Trancu-Iași**, fost Ministru, Avocat ; **Petre Vasilescu**, Profesor Universitar ; **Albert Wahl**, Profesor la Facultatea de Drept din Paris

SECRETAR DE REDACȚIE :

E. C. Decusară, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticiei Judiciare

SUMAR

- *Spre Dreptul Social*, de judecătorul Hariton Udrea ;
- *Garanțiile constituționale ale dreptului de creanță. Observațiuni asupra neconstituționalității legii conversiunii*, de C. V. Vasiliu, referent titular la Consiliul Legislativ ;
- *Contribuțiuni în materie de legislație C. F. R.*, de avocatul C. Braga ;
- *Chestiuni profesionale cu privire la înaintarea pe loc a magistraților*, de Petre Popescu, magistrat asistent la Inalta Curte de Casație ;

JURISPRUDENȚĂ :

- Trib. Dolj s. III-a: *Alexandru Brăneșu* cu *Const. și Ion Mateescu*. (Dacă simpla semnătură în dosul cambiei poate constitui un aval ? Când această semnătură poate constitui un gir ? Art. 296, 297 și 277 Cod comercial), cu o *Notă* de avocatul Nic. G. Vrăbiescu ;
- Trib. Iași s. III-a și Curtea de Apel Iași s. I-a: *Froim și Leiba Libadariu* cu *Lipa Dascălu și Lupu Leibovici*. (Sechestru asigurător. Dacă se poate pune pe o avere stăpânită în indiviziune de un creditor al unuia dintre codevălmași ? Soluție negativă. Art. 1825 Cod. civil și 594 Pr. civilă), cu o *Notă* de avocatul M. Weiler ;
- *Usucapio lucrativa pro herede*, de judecătorul Alexandru Minculescu, *Recenzie* de Traian Alexandrescu, Decanul Baroului Ilfov ;
- *Responsabilitatea civilă*, de Dimitrie Alexiu, judecător Trib. Olt, *Recenzie* de Traian R. Scriban ;
- *Decretul Regal No. 5357* relativ la protestarea cambiilor.

SPRE DREPTUL SOCIAL

Codul civil pe care-l avem, are o bază individualistă. Născut din frământările unei societăți individualiste, el era în concordanță cu întreaga ambianță socială, economică și politică a timpului. Omul într-o asemenea concepție era privit într-un mod abstract. El era egal semenului său. Dacă era egal, era na-

tural ca contractul pe care-l făcea cu semenul său, să aibă putere de lege. Niminea nu ar fi putut să cenzureze acest legământ, chiar atunci când deoparte era un puternic, iar de cealaltă parte era un om slab. Pentru cod persoanele capabile erau egale.

Realitatea însă nu s'a lăsat stăpânită de cod. În viață, s'a văzut că oamenii nu sunt egali. Astfel patronul puternic nu era egal cu lucrătorul, care trebuia să accepte contractul sub amenințarea foamei, Statul a trebuit să intervină. Bazele individualiste ale codului au trebuit să cedeze. Dreptul a trebuit să ia o coloratură socială.

După război caracterul social al dreptului s'a accentuat. Statul a trebuit să intervină în raportul dintre proprietari și chiriași. Subsolul a trecut societății. Legislația muncitorească s'a îndepărtat dela contract, pentru a impune norme reglementare. Acum în urmă, Statul a trebuit să intervină în raportul dintre creditorii și debitorii agricoli.

În toate aceste manifestații, baza individualistă, ce se găsea cu ocazia făuririi codului civil, după marea revoluție franceză, nu se mai regăsește. Ceea ce stă la baza manifestații, este dreptul social.

* * *

După pronunțarea deciziei Inaltei Curți de Casație, prin care s'a declarat neconstituțională legea asanării datoriilor agricole, s'a căutat de către unii oameni politici ai noștri, să se disocieze juridicul, de social și economic. S'a spus că Inalta Curte de Casație, când a dat decizia sa, a văzut partea juridică a chestiunii. Latura socială nu a văzut-o. Latura socială este însă în căderea parlamentului să o cerceteze. (v. discursul Primului-ministru în Cameră, 25 Noemvrie, c.).

Dacă dreptului nu-i se dă o bază socială, disocia-

ția aceasta se poate face. Fără această bază, judi-
ciara va sta tot pe poziția avută, când s'a dat deci-
zia de neconstituționalitatea a legii asanării. În zadar
se va invoca la făurirea legii socialul. Dacă se va
vedea în lege numai partea juridică a ei, legea poate
să fie înlăturată, deși născută din necesități sociale
inexorabile.

Disociația aceasta nu se poate face, când dreptul
are o bază socială. Dreptul nu se poate îndrepta con-
tra societății. Născut din viața socială, el trebuie să
servească viața socială.

* * *

Ideile expuse, le socotim că fac parte din atmos-
fera juridică a timpului. Dreptul cu baza individual-
listă, ce a prezidat la făurirea codurilor, aparține
trecutului. Dreptul de acum are o bază socială. „In-
dărătul părților”, după cum așa de sugestiv se ex-
primă d-l Gustav Radbruch, profesor universitar la
Heidelberg și fost ministru al Reichului, „se ridică
marele profil al societății, al Statului, atent, gata de
a interveni și intervenind adesea”. (v. Radbruch, Du
droit individualiste au droit social, în Archives de
Philosophie du droit, anul 1, pag. 390).

Desigur individul nu este sacrificat cu totul în
această concepție. Imboldul individual trebuie men-
ținut. El este un factor de progres. Însă între indi-
vid și societate, precăderea o are societatea. Ii ră-
mâne în sarcină dreptului, să armonizeze aceste in-
terese.

* * *

Decizia Curții de Casație, privitoare la constitu-
ționalitatea legii asanării datoriiilor agricole, cum și
anunțarea legiferării codurilor de bază, nu pot lăsa
indiferenți pe oamenii de drept. Discuțiuni asupra
lor sunt necesare. Concepțiile ce stau la baza lor
trebuie desbătute. Se vor produce ciocniri de idei
cu această ocazie. Ele nu pot însă decât să folo-
sească.

Concepția arătată în rândurile de mai sus nu este
decât o schițare a concepției, care după noi, trebuie
avută în vedere când se discută legea asanării dato-
riilor agricole, după cum trebuie avută în vedere,
când se vor discuta codurile.

HARITON UDREA
Magistrat

29 Noiembrie, 1932.

GARANȚIILE CONSTITUȚIONALE ALE DREPTULUI DE CREANȚĂ

Observațiuni asupra neconstituționalității legii conversiunii

Constituția prin art. 17 garantează proprietatea de
orice natură: „Proprietatea de orice natură, precum și
creanțele asupra Statului sunt garantate”. Reiese deci,
în prim rând, din această redacție, că: 1) proprietă-
tea este garantată; 2) că proprietatea este considerată
în totalitatea formelor pe care le poate prezenta; 3) că

lipsește cu toate acestea o definiție a noțiunii dreptu-
lui de proprietate.

Această lipsă a definiției nu trebuie să ne sur-
prindă, de oarece o întâlnim în aproape toate consti-
tuțiunile străine precum și în Constituția noastră din
1866. Și pentru că aceasta solicită o explicație rati-
onală, vom observa că Constituția prin esența ei nu
poate conține definiții. Constituția nu definește, ci
enunță principii, care tocmai pentru că se prezintă ca
principii, nu pot fi cuprinse în definiții pedagogice.
Pe ce altă parte, vom observa că constituțiunile chiar
zise de tip rigid, ca Constituțiunea noastră, nu pot fi
instituțiuni de anchilozare a dreptului, ci trebuie să
aibe un conținut suplu, care să le asigure ocărmuirea
unor vremuri, care cu cât vor fi mai întinse, vor ajuta
la fixarea, pe lângă textul constituțional al unei vechi
realități constituționale. În sfârșit, dacă legea este astfel
alcătuită pentru a fi interpretată, același lucru va tre-
bui să se întâmple și cu Constituția care în definitiv
este o simplă lege de ordin superior. Numai că aici me-
toda de interpretare va fi diferită, după regimul de
drept adoptat. În cele mai multe regimuri de constitu-
țiuni, ele se interpretează în mod mai mult politic de
cât juridic. În sistemul constituțional român, prin
dreptul ce se recunoaște Casației de a interpreta Con-
stituția în secții unite, metoda interpretării capătă e-
vident un accentuat caracter juridic, deci o mai mare
siguranță, căci vom utiliza pentru a desluși noțiunile
constituționale, noțiuni de pură tehnică juridică. Ast-
fel fiind, s'a născut în special în sistemul nostru de
drept controversa juridică asupra conținutului drep-
tului de proprietate garantat de Constituțiune prin art.
17. Ce conține acest drept constituțional? Unde vom
găsi definițiunea pentru a preciza conținutul său?

Art. 17 a Declarațiunii Dreptului Omului declară „Că
proprietatea fiind un drept inviolabil și sacru, nimeni
nu poate fi privat de el, afară dacă necesitatea publică
legalmente constatată, nu o cere și sub condițiunea
unei juste și prealabile indemnizări”. Constituția fran-
ceză din 1793 definește dreptul de proprietate, ca acel
care aparține oricărui cetățean de a dispune și profita
liber de bunurile sale, de veniturile sale, de fructele
muncii și industriei sale, definiție care apare și în de-
clarația ce precedează Constituția din 5 fructidor an.
III (1795).

Constituțiile moderne omit să determine conținutul
dreptului de proprietate. Mai precis, Constituția re-
gatalui Sârbo-croaț-sloven, stabilește în art. 37, că le-
gea ordinară va determina conținutul, natura, întinde-
rea și limitele dreptului de proprietate.

S'ar părea într-o examinare eu totul superficială, că
în lipsa definiției și cu ajutorul tehnicii pur juridi-
ce, soluția va fi dată de către textul care definește
dreptul de proprietate, adică articolul 480 codul civil
din Vechiul Regat. „Proprietatea este dreptul pe care
cineva îl are de a se bucura și dispune de un lucru
în mod exclusiv și absolut, însă în limitele determi-
nate de lege”. Ar reesi de aci, că noțiunea proprietății
se raportează numai la proprietatea lucrurilor, deci a
obiectelor corporale, materiale. Deci, Constituția nu ar
garanta și celelalte forme de proprietate, ca bunurile
incorporale, adică proprietatea creanțelor. Astfel prof.
Gascon Y. Marin în raportul său la Institutul Inter-
național de Drept Public (1930) declară că: „Definiția
dreptului de proprietate, fixarea limitelor și naturii
sale, după obiectele pe care le are, apare în afară de
domeniul dreptului constituțional și a fost incredin-
tată în parte codurilor civile și în special legislațiunii

administrative'. (Raport asupra dreptului de proprietate după declarațiunea drepturilor din 1789 și dreptul public contemporan, Paris, 1930).

De altfel, în această teză se face și observația că în doctrina juridică clasică terminologia deosebește și cupune noțiunile de drept de proprietate sinonim cu dreptul real față de cealaltă formă juridică, adică dreptul de creanță. Observăm cu toate acestea un interesant efort doctrinal ce se face spre a se stabili o concepție unitară a teoriei dreptului real și dreptului de obligațiune. Există două variante. În prima variantă a tezei unitare obligațiunea este identificată cu dreptul real, v. Salleilles: *Etude sur la théorie générale de l'obligation d'après le premier projet de code civil pour l'empire allemand*, Gaudemet, *Etude sur le transport des dettes à titre particulier*, precum și Baudry-Lacantinerie, în *Supplément Bonnecase*, 1930.

În a doua variantă a tezei unitare, dreptul real este readus la noțiunea de obligațiune sub forma unei obligațiuni pasive universale, Planjol. Fără a intra în discuția doctrinară, o reamintim numai pentru a învedera că controversa asupra dreptului de proprietate nu se poate rezolva chiar cu argumente clasice.

În sfârșit, se mai observă, că art. 17 din Constituție menționând noțiunea de creanță numai în ceea ce privește „creanțele contra Statului sunt garantate”, ar implica per a contrario o eliminare dela garanțiile constituționale a celorlalte drepturi de creanță, cum ar fi de exemplu dreptul de creanță al unui particular contra unui alt particular. Această interpretare însă este cu totul eronată. Întrădevar, în primul rând, dacă articolul constituțional nu definește conținutul dreptului de proprietate și rămâne ca să-l găsim aiurea, decât în pactul nostru fundamental, încă să vedem dacă aceasta ar fi posibil. Este adevărat că codul civ. din Vechiul Regat dă o definiție dreptului de proprietate în art. 480. Observăm însă în prealabil că este o metodă nejuridică, cea de a căuta să interpretezi o lege superioară cum este Constituția printr-o lege de ordin inferior, cum este un cod civil. Dacă aceasta ar fi posibil, la ce ar mai servi pavăza constituțională, din momentul ce legiuitorul ordinar ar fi în măsură să dea definițiile constituționale în simple legi ordinare. Cum ar mai putea oare puterea judecătorească să mai declare neconstituțională o lege, când definițiile legale cuprinse în aceasta ar fi acelea care ar servi să interpreteze dispozițiile constituționale. Dreptul de a pipăi neconstituționalitatea ar deveni evident o simplă parodie juridică, ceea ce evidentiază necesitatea înlăturării în interpretarea strict juridică a legii ordinare, fie el un cod civil, față de legea superioară care este Constituția țării.

Dar trecând acum la fondul discuțiunii ne vom întreba chiar dacă am accepta această metodă de interpretare, la ce definiție de cod civil ne am putea referi. Pe teritoriul românesc sunt în vigoare azi în mod legal două coduri civile: codul civil din Vechiul Regat și codul civil austriac, cu aplicațiune în teritoriile ardelenene și bucovinene. Aceste coduri au o egală valoare juridică conform Constituției din 1923, până la votarea noilor coduri de unificare (art. 137 Constituție). Ori, dacă codul civil din Vechiul Regat definește proprietatea în raport cu bunurile corporale, din contra, cod. civ. austriac din Ardeal, par. 353, definește dreptul de proprietate ca o instituțiune cuprinzând dreptul corporal și dreptul incorporeal.

În fața acestor două texte civile cari se contrazic, nu vom putea găsi o interpretare unitară a Constituției

noastre, ceea ce evident se impune, căci Constituția este o lege unică și toți cetățenii urmează să fie proteguiti în mod egal și unitar în drepturile lor esențiale de acest text superior.

Deci, atât din punct de vedere a greșitei metode de a interpreta o lege superioară, care este Constituția, printr-o lege inferioară, codul civil, cât și prin imposibilitatea practică de a se găsi actualmente un text unic de cod civil, care să definească noțiunea de proprietate, teza care tinde să interpreteze art. 17 din Constituție prin art. 480 cod. civil, devine o imposibilitate juridică.

Art. 17 din Constituție, formează sediul garanțiilor constituționale, atât pentru dreptul de proprietate a bunurilor corporale, cât și a celor incorporale. Dacă textul adaugă: „precum și creanțele contra statului” aceste cuvinte nu schimbă întru nimic sensul acestui articol. Ele sunt reproduse aidoma din vechiul text corespunzător din Constituția noastră dela 1866. Motivul înscrierii acestui text în legea noastră supremă la acea dată, era reproducerea redacției din Constituția franceză dela 1848, care avea de obiect unică garantarea respectării angajamentelor unui guvern, de către o guvernare ulterioară.

În special la noi constituantul din 1866 s'a temut de posibilitatea consolidării datoriilor flotante precum și de reducerea cifrei pensiilor. S'a observat cu ocazia redactării actualei noastre Constituții, că acest aliniat ar merita să dispară nemai prezentând nici o utilitate azi, când Statul are în domeniul dreptului privat simplul rol al unui debitor particular (vezi desbaterile adunării constituante 1866, Al. Pencovici pag. 152-153 și Costin, *Conceptiile actuale ale proprietății și Constituția*, conferință la Institutul Social Român 1923).

Prin urmare, nici argumentarea trasă per a contrario din dispozițiunile art. 17 al. 1 din Constituție, nu poate fi luată în seamă. Singura interpretare juridică a art. 17 consistă în stabilirea unor garanții constituționale pentru proprietatea de orice natură. Întrădevar, concură pentru această interpretare trei feluri de argumente:

- 1) Argumentul de text, coroborat cu desbaterile ce au avut loc în constituanta dela 1923;
- 2) Argumentul rațional;
- 3) Argumentul de precedent judecătorec și de teză jurisprudențială.

1) Argumentul de text. Art. 17 din Constituție enumără garanția „Proprietății de orice natură”. Raportul dela Cameră relatează în privința terminologiei alese, următoarele: „S'a suprimat în art. 18 devenit art. 17 Constituție aliniatul 2, cuvintele „imobiliare și mobilă”, proprietate intelectuală, literară, artistică-industrială și în genere proprietatea” lăsându-se textului redacțiunea următoare: „Proprietatea de orice natură este garantată, iar exercițiul ei se va regla prin legi. Suprimarea enumerării diferitelor categorii de proprietăți s'a făcut pentru considerațiunea că textul rămas le cuprinde, iar o enumerare ar crea dificultăți în calea altor proprietăți pe care legea sau justiția le-ar consfinți mai târziu”.

Termenul „de orice natură” formează deci o a doua garanție pe care Constituția o edictează când consacră dreptul de proprietate. În această figură juridică se cuprinde orice formă a proprietății care s'ar putea concepe în viitor. A fortiori, dreptul de creanță azi drept de proprietate, este cuprins și deci garantat în pactul nostru fundamental.

2) Argument rațional. Ceea ce constituentul a vrut este garantarea nu atât a proprietății în sine, căci ori am intra într'un domeniu pur metafizic, ori constituentul legiferând un sistem juridic pozitiv, textul ar fi fost mai clar, dacă se spunea că proprietatea nu poate dispărea sau transforma prin efectul unei legi. Constituantul nostru, ca și cel de aiurea, caută ceva mai radical. Textul în chestiune se ocupă de noțiunea de valoare a proprietății. Într-adevăr, art. 17 nu trebuie citit numai în al. 1, sensul lui se întregeste când se citește și aliniatele următoare, unde este vorba de noțiunea expropriării. Căci ce este în definitiv exproprierea: o procedură de deposedare a proprietății, respectându-se însă valoarea ei, deci nașterea unui drept la valoare, când proprietatea este expropriată.

Iată acum că deslușim întrebarea pentru ce noțiunea proprietății nu a fost definită în Constituție. Pe constituent nu-l interesează forma proprietății, nici chiar dreptul de proprietate, care în definitiv pot dispărea în fața unor necesități superioare ci numai dreptul la valoarea proprietății. Singură valoarea proprietății este garantată de art. 17 din Constituție. Singur dreptul la valoarea proprietății rămâne absolut și neatrăși și pentru aceasta s'a creat procedura expropriării, adică menținerea dreptului la valoare, chiar când bunul a intrat în patrimoniul statului.

Deci, art. 17 al. 1 determină garanția dreptului la valoare, iar în aliniatele următoare se dezvoltă practica acestei garanții când se expropiază proprietatea.

Ori, dreptul de creanță este eminentement un drept la valoare; el este garantat în mod neîndoios de dispozițiunile art. 17 din Constituție.

3) Argument de precedent judecătoresc. Instanțele noastre s'au pronunțat în nenumărate rânduri, atât sub imperiul Constituției din 1866 cât și cea din 1923, asupra acestei garanții a proprietății creanțelor.

I. Sub regimul Constituției din 1866, trib. Ilfov s. I-a, 1912, *Curierul Judiciar* pag. 152: „Dreptul acționarilor este considerat ca formând obiectul garanțiilor constituționale”. Dreptul de „otcup” al proprietarului de a percepe taxe dela târgoveți pentru vinuri și rachiuuri ce introduce în comună, fiind considerat de legiuitor ca un drept patrimonial nu a fost desființat, nici prin Constituție și prin urmare nu poate fi luat din patrimoniul proprietarului, fără o prealabilă despăgubire. (Cas. I, 33 1912, Bul. Cas. 1912, pag. 24).

II. Sub imperiul Constituției actuale, Casația s'a pronunțat în acelaș sens; astfel zice suprema noastră Curte, decizia No. 18 din 30 Aprilie 1931. „Considerând că art. 17 din Constituție garantează proprietatea de orice natură; că în sfera acestui principiu fiind cuprinsă fără îndoială și *proprietatea incorporală* din care face parte și *dreptul de creanță*, este evident că atunci când o lege obligă pe un creditor ca în locul sumei ce are de primit să primească altceva, un imobil bunăoară ca în speță, acea lege lovește în mod manifest în dreptul de proprietate garantat creditorului în mod formal prin art. 17 din Constituție”.

Idem, decizia No. 37 din 5 Iunie 1930 și 51 din 10 Octombrie 1930.

Rezultă deci în mod incontestabil că art. 17 din Constituție garantează proprietatea când aceasta se prezintă sub forma juridică a drepturilor incorporale cum sunt de pildă creanțele. Proprietarul creanțelor nu poate deci fi deposedat decât prin procedura de expropriere și după o justă și prealabilă despăgubire, adică la echivalentul cuantumului creanțelor posedate.

Intr'o argumentare pe care o găsim în desbaterile

parlamentare cu prilejul votării legii de asanare a datoriilor agricole s'a susținut că intervențiunea puterii publice în materia contractelor private este permisă de dispozițiunile art. 21 din Constituție. Textul acesta este interpretat în mod eronat. Art. 21 zice: „toți factorii producției se bucură de o egală ocrotire. Statul poate interveni prin legi în raporturile dintre acești factori pentru a preveni conflicte economice sau sociale. Libertatea muncii va fi apărută legea va regula asigurarea socială a muncitorilor în caz de boală, accidente și altele”. Acest articol este un articol constituțional de ordin social. Din desbaterile constituante reiese cu prisosință această interpretare. „În Constituția cea nouă am găsit o nouă teorie care se cristalizează și ea și anume doctrina intervenționismului în Stat în materie de muncă” (Senator G. Petrescu). „Se dă drept Statului ca pe temeiul legii în caz de conflict între capital și muncă, să intervină între acești factori de producție”. (Ministru Al. Constantnescu, Senat.). „Am crezut necesar să prevedem în Constituția noastră această declarațiune de principii fundamentale pentru legislațiunea de muncă care va regula raporturile dintre capital și muncă”. (Ministru Mărzescu, desb. Cameră).

În total reiese din desbaterile constituante, că acest articol a fost introdus în Constituție numai pentru a determina posibilitatea de intervențiune a Statului în conflictul capital-muncă.

De altfel, art. 21 nici nu putea contraveni articolului 17, întâiu, pentru că-l urmează în mod cronologic, și al doilea pentru că acest text ocupă în Constituție locul la enumerarea libertăților individuale (libertatea muncii, conștiinții) care vin în urma dreptului de libertate fundamentală organizată de Stat, adică libertatea proprietății. Dispozițiunile art. 21 cedează în fața celor în art. 17. Numai cu respectul garanțiilor stabilite în art. 17 poate puterea publică să exercite intervenționismul de Stat legitimat de art. 21.

Rămâne o singură teorie prin care s'a căutat să se înlăture art. 17, în ceea ce privește proprietatea creanțelor. S'a susținut că Constituția noastră garantează numai proprietatea, iar nu și exercițiul acestui drept, care, el, rămâne supus reglementării legii ordinare. O lege ordinară ar putea deci reglementa exercițiul dreptului de proprietate. În acest sistem s'ar lăsa însă la arbitrarul legiuitorului ordinar însăși dreptul de proprietate, căci cum spunea foarte just la constituentă raportul profesorului Dissescu: „Într-adevăr exercițiul proprietății înseamnă însăși dreptul de proprietate. Dacă Constituția va zice că exercițiul proprietății depinde numai de ce se va stabili prin lege, aceasta poate însemna că însuși dreptul de proprietate e lăsat la facultatea unei legi ordinare. Ei bine, noi nu voim aceasta. Noi menținem proprietatea în virtutea puterii constituționale, de aceea zicem că Constituția garantează acest drept”.

Ori, când pactul nostru fundamental organizează garanția proprietății, desigur că nu s'a putut permite crearea vreunei confuzii între dreptul de proprietate și exercițiul acestui drept. Exercițiul va fi evident; o noțiune de ordin inferior dreptului. Dreptul de proprietate este valoarea, exercițiul dreptului este utilizarea acestei valori. Deci singurele modalități de utilizare ale proprietății vor putea fi determinate de lege, fără însă ca dreptul la valoarea proprietății să poată fi afectat, el rămânând garantat în totalitate de dispozițiunea textului constituțional. Când legiuitorul ordinar reduce valoarea unor creanțe, nu se poate sus-

ține că s'ar fi interesat numai exercițiul dreptului. Înșasi fondul a fost pus în cauză, deci nici acest ultim argument nu se poate susține.

Socotim în concluzie: a) că art. 17 din Constituție, care garantează dreptul de proprietate, poartă protecția sa și asupra dreptului de creanță; b) că dreptul de proprietate nu poate fi atins de către o lege ordinară printr'o cale deturnată, sub pretext că exercițiul lui este în cauză, dreptul la valoare rămânând în orice caz intangibil în totalitatea lui. Numai în acest mod principiile constituționale pot constitui izvoare superioare de drept pozitiv pe care să se poată rezema legalitatea unei societăți.

CONSTANTIN G. VASILIU,

Doctor în Drept din Paris.

Referent Titular la Consiliul Legislativ

Oct. 1932.

CONTRIBUȚIUNI

in materie de legislație C. F. R.

Considerațiuni generale

Această vastă Administrație de stat ce prescurtat se numește C. F. R. a fost nevoită să sufere în ultimul deceniu multe și variate atacuri din partea partidelor politice, care s'au succedat la cârma statului. Atacurile au fost îndreptate atât contra legislației existente la un moment dat în această materie cât și pentru obținerea a mai multor beneficii personale din organizația acestei instituții. Dacă am avut în fruntea Administrației C. F. R. oameni cu mari experiențe și cu mare dor de muncă și toți nu s'a putut ajunge la rezultate satisfăcătoare, situațiunea C. F. R. devenind mai proastă pe fie ce zi — apoi aceasta se datorește în bună parte tocmai variațelor concepțiuni și interese, experimentate asupra C. F. R. Dezastrul la care s'a ajuns se datorește amestecului politicei în organizarea și conducerea administrației C. F. R. — aceasta trebuie să o recunoască toată lumea. Ce trebuie să fie C. F. R.? O instituțiune de stat cu caracter comercial pentru transportul prompt și sigur al mărfurilor și călătorilor. Ea trebuie să trăiască singură, conlucrând la propășirea statului în ansamblu cu celelalte organizațiuni ale lui. Atât și nimic mai mult. De îndată ce atât legislația în această materie cât și modul de organizare și conducere se îndepărtează de la menirea directă a acestei instituții — survine dezastrul — aspru și crud. Și ori câte miliarde vom băga în sacul fără fund al C. F. R. rezultatul va fi și mai dezastruos atât timp cât metoda de legiferare și organizare nu vor fi de acord cu menirea însăși a acestei instituții.

Atât legislația actuală în ce privește C. F. R. cât și organizarea administrativă nu corespund scopului și ființei acestei instituții.

Un complex de măsurii clare, prompte și la timp venite, asigură unei întreprinderi comerciale existența.

În materie de C. F. nu există o legislație clară, actuală și adecuată interesului ei primordial, nu există o conducere unitară; nu există o organizație lăuntrică cu atribuțiuni bine definite, nu există proporție în răsplata serviciului prestat. Totul este biurocratism și nu o ființă vie.

Legislația în materie de C. F. R.

Actualmente Administrația C. F. R. se conduce după următoarele dispozițiuni legale:

1) Legea pentru organizarea și exploatarea C. F. R. din 1925, modificată în 1926 și 1927 (Februarie) și repusă în vigoare la 13 August 1927 cu regulamentul ei.

2) Legea pentru Poliția și exploatarea C. F. din 1870 cu regulamentul ei din 1871.

3) Regulamentul de Transport din 1920 (nepublicat până acuma) ca complectare și dezvoltare al dispozițiunilor din Codul de Comerț.

4) Legea și Regulamentul pentru organizarea Casei Muncii C. F. R. din 1921.

5) Diferite dispozițiuni din legile străine rămase în vigoare în teritoriile alipite (ex. statutul general al C. F. ruse în Basarabia) și

6) Diferite instrucțiuni și tarife veșnic schimbătoare.

O privire sumară asupra acestui tablou de legi ne poate iniția că afacerea trebuie să meargă prost. O instituție comercială particulară în fața acestui conglomerat de dispozițiuni nealimentată din afară era de mult dată uitării și dacă C. F. mai există pe lume apoi aceasta se datorește funcționarilor nemâncați și injecțiilor din afară. Vroiți să conduceți o instituțiune vie pe baza legilor moarte? Pe baza legilor contradictorii?

Vroiți prosperitatea unei instituțiuni pe baza legilor contrarii scopului ei, pe baza legilor interesului străin?

Nu trebuie să se creadă că prosperitatea C. F. R. depinde numai de forma pe care ar adopta-o legea fundamentală de Organizare și Exploatare, pentru care dau lupta partidele dela putere. Este adevărat că structura acestei legi este osia în jurul căreia se învârtesc toate interesele personale, toate ambițiile; prin legea aceasta se schițează directivele generale de conducere; se poate mai mult sau mai puțin prevedea rezultatul final al conducerii.

Dar în general prosperitatea C. F. R. depinde de concertul tuturor dispozițiunilor legale, regulamentare și instructive în această materie, care stau la baza organizării și exploatării, ne mai vorbind de însemnătatea întregii politici economice a statului care poate foarte mult influența asupra prosperității C. F. R.

Ori nu s'a căutat până acum să se pună în concordanță dispozițiunile de mai sus, să se revizuiască întreaga legislație a C. F. R., să fie fixată în dispozițiuni precise, de actualitate, și în măsură a contribuției la scopul ființării acestei instituții.

Interesul politicianismului nu a mers mai departe de interesul lui meschin și imediat.

Avem legi căzute în desuetudine, cu dispozițiuni inaplicabile azi; avem legi străine, cum vedeți, de interesele statului nostru; avem regulamente care contrazic interesul și scopul pe care trebuie să-l urmărească Ad-ția C. F. R.; avem dispozițiuni contrarii angajamentului internațional; avem instrucțiuni care abrogă regulamente și la rândul lor abrogate prin ordine și telegrame nechibzuite — în definitiv un haos de dispozițiuni pe care rar cine le cunoaște și rar cine le aduce la îndeplinire. Acesta-i adevărul.

Și dacă este așa cum se poate aștepta, o îndreptare, chiar dela un om sau oameni cu toată bunăvoința de a face ceva pentru Administrație?

În consecință trebuie:

- a) A se verifica organizația fundamentală a Administrației în raport cu experiențele de până acum;
- b) A se pune în concordanță toate legile și regulamentele C. F. R. cu legea ei organică și dispozițiile internaționale;
- c) A fixa dispozițiuni instructive cu putere de regulamente și bazate pe principiile legilor în materie. În același timp mai mult sau mai puțin stabile, pentru a curăți mintea ceferistului de o sumedenie de circuli contradictorii și astfel a clarifica cercul de activitate al fiecărei funcțiuni în exploatare;
- d) A prevedea în legislație dispozițiuni precise referitoare la controlul preventiv și efectiv al tuturor funcțiunilor;
- e) A stabili odată atribuțiunile fiecărui funcționar pentru a curăți Administrația de sinecure numeroase din tagma conducătoare, gras plătite.

LEGEA DE EXPLOATARE ȘI ORGANIZARE C. F. R.

Vom căuta să analizăm unele dispozițiuni mai importante din această lege pentru a vedea dacă organizarea actuală a Ad-ției C. F. R. corespunde scopului ei arătat mai sus.

a) *Autonomia C. F. R.*

Dacă înțelegem prin autonomia C. F. R. o complotă și absolută independență a acestei administrațiuni de celelalte instituțiuni ale statului — apoi acest lucru nu s'a realizat cu toate vorbele pompoase și unele dispozițiuni în acest sens ale actualei legi de organizare.

Dar suntem în măsură să credem că o asemenea autonomie nici nu este posibilă în cadrul organizării statului și prin urmare nici dorită. Dacă am vrea totuși să o realizăm trebuie să tăiem orice legătură între C. F. și stat, să uităm de existența statului — ceia ce ar fi imposibil azi de realizat cu mijloacele noastre.

Astfel fiind trebuie să înceteze deocamdată vorbele frumoase de autonomie irealizabilă și să se caute o organizare adecvată intereselor statului și în măsură a realiza scopul pe care-l urmărește Ad-ția C. F. R.

b) *Consiliul de Administrație*

Pentru a da un aspect de autonomie C. F. s'a creiat un Consiliu de Administrație, compus din 9 persoane, care să stea în fruntea Administrației C. F. R. și să o conducă.

Principiile, care stau la baza organizării și funcționării acestui Consiliu sunt următoarele:

1) Acest Consiliu este format din persoane care nu au nici o legătură cu alte instituțiuni ale statului (dar care au legături strânse cu cele particulare — furnizoare) afară de delegatul Ministerului de Război.

2) Consiliul deși administrează și conduce, însă *nu are nici o răspundere* pentru conducerea proastă sau vicioasă.

3) Consiliul este în directă subordonare față de Ministerul Comunicațiilor atât în ce privește măsurile generale de conducere cât și în ce privește măsurile mărunte de administrare.

4) Consiliului i s'a dat atribuțiuni mărunte făcându-se câte odată și un simplu biou de înregistrare. Examineate în mod sumar principiile de mai sus, care stau la baza organizării Consiliului de Administrație al C. F. R., ajungem la următoarele constatări triste:

1) Că consiliul nu poate cu succes contribui la prosperitatea atât a statului cât și a Ad-ției C. F. R. întrucât membrii lui neavând nici o legătură cu celelalte autorități ale statului nu sunt în măsură a coordona interesele Ad-ției C. F. R. cu interesele permanente ale statului, nu sunt în măsură a cunoaște directivele și politica generală a fiecărui departament spre a le avea în vedere la soluționarea diferitelor probleme ce se pun Consiliului.

2) Că astfel cum este organizat Consiliul nu poate contribui la prosperitatea Ad-ției pe care o conduce atât timp cât el nu are nici o răspundere morală și materială.

3) Consiliul să sbate în chestiuni mărunte, care îl absorbă întreaga atențiune și-l îndepărtează de la menirea lui de organ suprem de conducere.

4) Nu are independența în mișcările de conducere generală și nici în organizarea administrativă.

5) Este un organ de conducere greoi în mișcările sale.

Față de cele de mai sus este pe deplin explicabil faptul că consiliul astfel cum este organizat nu dă roadele așteptate.

De aceea ne permitem să propunem următoarele soluțiuni generale:

a) Înființarea unui subsecretariat de stat al C. F. R. pe lângă Ministerul Comunicațiilor, care se conducă C. F. cu ajutorul Direcțiunilor Centrale de specialitate și a 7—8 Direcțiuni regionale cu serviciile lor de specialitate.

b) Înființarea unui Consiliu pe lângă acest subsecretariat din mai multe persoane, reprezentanți ai Ministerelor interesate și a diferitelor organizațiuni economice din țară.

c) Acest Consiliu să aibă atribuțiuni generale de îndrumare și consultare a diferitelor proiecte de legi, regulamente, convențiuni etc., fixarea normelor generale de conducere, exploatare, stabilirea tarifelor de transport și a convențiunilor cu particularii pentru diferite concesiuni etc.

c) *Organele de exploatare și atribuțiunile lor*

Comitetul de Direcție, compus din 3 persoane, nu are atribuțiuni clar specificate în lege, s'a dovedit a fi un organ cu totul inutil și deci sub o rânduire nouă trebuie cu totul suprimat.

Directorul General, încercuit de consiliul de administrație și comitetul de direcție, nu-și poate întinde și valorifică calitățile sale, nu-și poate pune în mișcare planurile sale, nu poate lua măsuri la timp pentru o mai bună administrare a instituțiunii.

Odată atribuțiunile actuale ale consiliului de administrație, comitetului de direcție și directorului general trecute la Subsecretarul de stat sperăm a crede că conducerea va fi mai rapidă, mai aproape de interesele Administrației, în definitiv mai puțin costisitoare.

Direcțiunile centrale de specialitate pot rămâne cu organizația lor actuală afară de unele excepțiuni prevăzute mai jos.

1) O bună parte din competența lor să fie neapă-

rat lăsată în sarcina direcțiilor regionale și a serviciilor exterioare de specialitate.

2) Acele direcțiuni să aibă o legătură cât mai strânsă între ele pentru a înlătura dispozițiuni contrarii și mai ales între ele și direcțiunea contenciosului sau serviciile de contencios exterioare pentru că nici o măsură atingătoare de interesele terților persoane — funcționari C. F. R. și străini — să nu fie luată fără consultarea acestor servicii din urmă; de asemenea nici un act de asemenea natură să nu fie redactat fără participarea reprezentantului celui serviciu. În deosebi această cerință se referă la accidentele pe C. F. și actele în legătură cu diferite anchete administrative referitoare la neregulile funcționarilor acte care pot ajunge înaintea justiției și angajă răspunderea ad-ției etc.

3) Este absolut necesar ca actuala casă a Muncii C. F. R. să devină o direcțiune a asistenței sociale, la fel cu celelalte direcțiuni centrale ale subsecretariatului. Dar despre aceasta mai la vale.

Legea de Poliție și Exploatare C. F. R. din 1870 cu Regulamentul ei din 1871

Această lege arhaică, necompletă, cu dispozițiuni în majoritate căzute în desuetudine, rămasă în urmă cu principiile generale de legislație actuală precum și cu progresul legislativ și tehnic în materie de C. F. și nevoile circulației de azi, — trebuie imediat revizuită și chiar înlocuită în toate dispozițiunile ei.

Sunt multiple principiile din actuala lege care trebuie înlocuite și completate cu altele noi. În orice caz trebuie fixate dispozițiuni precise pe baza principiilor juridice actuale pentru a înlesni stăpânirea pașnică și neturburată a proprietăților de tot felul ale C. F. R., de poliția și siguranța circulației și de o mai bună exploatare a rețelei și a tuturor bunurilor accesorii ale C. F. R.

Cred că o comisiune de specialiști în materie de C. F. va pune bazele unei noi legi, care în urmă va putea fi completată cu observațiile culese dela diferite organe ale C. F. R. În orice caz la redactarea ei trebuie să se prevadă următoarele:

1) Clarificarea situației juridice a proprietăților C. F. R. față de proprietățile particulare vecine pe baza actelor existente și a situației de fapt actuale. Această clarificare este necesară mai ales în Basarabia, unde lipsesc actele respective ale fostei administrații, iar situația în fapt a granițelor se schimbă în fiecare an după bunul plac al vecinilor.

2) Stabilirea amănunțită a modalităților de restabilirea urgență a circulației, întreruptă din cauzele naturii.

3) Fixarea în dispozițiuni *precise* a modului de începere, continuare și întrerupere a transporturilor de călători, bagaje și mărfuri, punându-se acele dispozițiuni în concordanță cu convențiunile internaționale, modalitățile adoptate în alte țări și propriile experiențe specifice țării noastre.

În același timp stabilitatea acelor dispozițiuni se reclamă imperios.

4) Fixarea dispozițiilor în ce privește responsabilitatea terților persoane față de C. F. și viceversa pentru accidente, contravențiuni și delictă în legătură cu exploatarea rețelei, precum și modul de constatarea și pedepsirea infracțiunilor.

5) Poliția drumului de fier, modul ei de organi-

zare și raporturile cu organele polițienesti, administrative și judiciare generale.

6) Raporturile C. F., cu P. T. T., aviația civilă și autotransportul.

7) Asigurarea transporturilor.

8) Principiile la întocmirea tarifelor, punerea lor în vigoare și abrogarea lor.

Regulamentul de Transport al C. F. R. din 1920

Pentru a se alcătui acest regulament de administrație internă s'au copiat în întregime dispozițiunile Convențiunii internaționale, s'au adăugat unele paragrafe explicative mărunte asupra aceleiași convențiuni și astfel aranjat s'a pus în aplicare.

Când este vorba de transporturi internaționale atunci nu este și nu era nevoie de o asemenea compilație, întrucât era deajuns convențiunea respectivă și dacă era nevoie de un regulament apoi acest regulament trebuia alcătuit anume pentru noi, adaptat nevoilor noastre, și mijloacelor de exploatare ale noastre.

Nu era mare lucru de alcătuit un asemenea regulament când aveai la îndemână dispozițiunile respective din codul comercial, convențiunea internațională și cunoașterea împrejurărilor de fapt din țara noastră.

Dar se vede că autorilor le-a lipsit ceva...

Cel mai interesant aspect al acestui regulament este că conține dispozițiuni contrarii intereselor administrației C. F. R., contrazice dispozițiunile legale și este prea încurcat și întunecos.

Trebuie să remarcăm faptul că adesea este modificat prin diferite ordine de serviciu, scindat prin instrucțiunile ce se elaborează de ad-ție și actualmente a devenit colorat și nerespectat.

Astfel fiind existența lui nu mai poate fi tolerată; el trebuie revăzut, pus în concordanță cu legile interne și condițiunile de viață și mijloacele de realizare ale noastre, ținând în același timp seama de interesele și scopul administrației. El nu se poate aglomera cu dispozițiuni speciale transporturilor internaționale, întrucât servește exclusiv interesului intern.

Credem că la alcătuirea noului regulament se vor ține în seamă interesele ad-ției, se vor clarifica dispozițiunile referitoare la predarea, primirea mărfurilor și la calcularea diferitelor taxe în legătură cu transportul, se vor simplifica acele formalități, specificând în același timp în mod precis garanțiile ce vor avea transportatorii pentru obiectele depuse spre transport.

În mod special credem că trebuie deja admisă scrisoarea de trăsură la purtător, aceasta având în vedere operațiunile importante ce se fac prin bănci și de asemenea trebuie reglementată modalitatea de răspundere promptă și echitabilă pentru mărfurile pierdute.

De altfel sunt foarte multe chestiuni în materie de transporturi ajunse la ordinea zilei, care trebuie reglementate în raport cu cerințele actuale și cu experiențele dobândite.

Legea pentru organizarea casei Muncii C. F. R. din 1921 cu Regulamentul ei

Această lege, compusă din 17 articole, în aparență foarte neînsemnată, este sortită să aibă mare înrâurire asupra întregului personal C. F. R. având în vedere sumele colosale ce se mănuesc de Casa

Muncii pe baza acestei legi. De fapt însă 90 procente sau chiar poate și 95 din întregul personal C. F. R. nu beneficiază de avantajele pe care este îndreptățită să le acorde această lege și așa cum merg lucrurile credem că mulți din funcționari, foarte mulți, vor muri fără a se împărtăși din rodul muncii lor. Fiindcă acele sume colosale nu sunt decât rezultanta muncii lor obositoare de toate zilele prestată în condițiuni știute nu numai de ei ci și de toată lumea conștientă. Dar pentru a se dovedi acest postulat trebuie să analizăm această lege și să vedem totodată dacă scopul ei este atins și dacă nu s'ar putea remedia starea lucrurilor actuale.

Veniturile Casei Muncii, care ajung la sute de milioane anual, se compun din 5 la sută din taxele de călători, bagaje și mărfuri și din produsul acordului la încărcarea și descărcarea mărfurilor și din produsul taxelor de vămuire.

Deci aceste sume importante, care nu sunt altceva decât, cum am spus, rezultatul muncii comune a tuturor funcționarilor C. F. R., în loc să intre direct în punga și la dispoziția fiecăruia se varsă acestei Case a Muncii pentru realizarea scopului prevăzut de lege.

Nimic de zis, dacă scopul frumos prevăzut de art. 2 din lege ar fi atins cel puțin în mică parte și dacă fiecare funcționar ar putea în viață fiind să beneficieze de pe urma sacrificiilor făcute sau în cel mai rău caz urmașii lui. Dar să vedem și art. 2 și analizându-l să constatăm cine și în ce măsură este ajutat.

Art. 2. — Casa Muncii va înființa și întretine din veniturile sale, *pentru folosința* personalului C. F. R. *de orice categorie*, următoarele (rog rețineți cuvintele subliniate):

a) locuințe igienice, dormitoare, localuri de găzduire pentru personalul C. F. R., azile pentru bătrâni și infirmi;

b) Băi, deparazitare, căminuri medicale, posturi de prim-ajutor, infirmerii, policlinici, spitale, crescătorii de copii, sanatorii, localuri de odihnă, locuințe modeste în stațiunile balneare, farmacii, etc.

c) Grădini de copii, școli elementare și profesionale, diferite cămine școlare, biblioteci, săli de conferințe;

d) Instituțiuni pentru orfanii C. F. R. și pentru ajutorarea lucrătorilor la instruirea și creșterea copiilor;

e) Magazine de consum, de alimente, îmbrăcăminte, obiecte școlare și lucruri casnice.

Frumos scop, dacă am înlătură prima frază subliniată și dacă s'ar aduce la îndeplinire cea de a doua de la începutul textului!

Locuințe igienice — da, se construiesc ne-allocuri pentru un număr foarte mic de funcționari, care nu au unde a fi adăpostiți de ad-ție, dar ei plătesc chiria regulat și prin urmare cu nimic nu sunt obligați Casei Muncii. La bătrânețe ei vor fi alungați și din aceste locuințe așa zise igienice și nu vor avea unde să-și aplece capul.

Localuri de găzduire și dormitoare — da, există, dar construite de ad-ție și nu din fondurile Casei Muncii; întrebuințarea lor nu este gratis, se vor întrebuința numai în interes de serviciu și deci existența lor se justifică de interesele ad-ției și nu ale personalului.

Azile pentru bătrâni și infirmi — nu cunoaștem, știm însă că eicersesc.

Băi. — da, cu plată. Deparazitare — nu cunoaștem și personalul se îngrijește acasă. Căminuri medicale, posturi de prim-ajutor, infirmerii, spitale — sunt pe-allocurea pentru accidentați și pentru cei care au căzut din cauza și în timpul serviciului. Dar se folosește un număr atât de mic de funcționari!

Sanatorii, localuri de odihnă — sunt, ce-i drept dar mai bine n'ar mai există. Sunt prea puțini fericiții care cu chiu cu vai reușesc să se strecoare în acele localuri de cură pentru a-și ameliora sănătatea zdruncinată cu ocazia și în timpul serviciului. Dar și aci cu plată, drept vorbind mică, dar totuși plată.

Și dacă trebuie să recunoaștem că Casa Muncii a făcut ceva direct pentru funcționari apoi a făcut numai în această direcție.

Grădini de copii, școli — sunt, dar acestea fiind atribuțiuni ale Ministerului de Instrucție, pentru care funcționarii plătesc din gros biruri diferite, nu se poate spune că funcționarii C. F. R. beneficiază de pe urma lor. Biblioteci, săli de conferințe n'am văzut.

Sunt și școli profesionale pentru pregătirea cadrelor.

Există în țară și câteva instituțiuni pentru orfani.

Tot ce se referă la aprovizionarea C. F. R. nu există după cum cunoaștem.

Am căutat să vedem care este scopul Casei Muncii prevăzut de lege, pentru că regulamentul ei mai prevede unele acte filantropice, chiar contrarii legii și acestea nu pentru fiecare pârilit de funcționar.

Din analiza succintă a dispozițiilor legii precum și din ceiace efectiv se face pentru funcționari am putut vedeă că *tot ce se face de Casa Muncii, se face pentru Administrația C. F. și nu pentru funcționari*, care cu munca și viața lor de mizerie contribuie la propășirea acelei administrațiuni, că din sumele enorme ce se cheltuiesc anual numai o prea mică parte contribuie la ajutorarea directă a funcționarilor și că numai un număr infim de mic de funcționari pot spune că sunt ajutați de Casa Muncii.

Astfel fiind, scopul Casei Muncii, de ajutoare a funcționarilor, anunțat în art. I al legii în cuvinte frumoase și expresii pozitive, nu s'a realizat, în schimb valoarea îmbunătățirilor făcute pentru ad-ția C. F. R. — cumpărături de terenuri și construcțiuni — a crescut în mod considerabil.

Deci s'a ajuns la un rezultat tocmai contrariu celui propus de legiuitor și la care el s'a gândit la votarea legii Casei Muncii. În mod indirect Casa Muncii devine deci un organ al ad-ției C. F. R., care contribuie în mod considerabil la propășirea ad-ției, și iată de ce am propus mai sus ca Casa Muncii să devină o direcțiune a administrației C. F. R., pentru ca să nu se facă confuzia înșelătoare de până acum.

Trebuie să se clarifice lucrurile: ceea ce este și se face de actuala Casa Muncii pentru interesele stricte ale ad-ției C. F. R. să se delimiteze de ceea ce se face pentru personalul propriu zis, trecând prima parte în competența altor servicii ale ad-ției și rămânând în atribuțiunile Casei Muncii — denumită de noi prin noua nomenclatură „Direcțiunea Asistenței Sociale” — acea de a doua parte, adică îngrijirea și ajutorarea personalului C. F. R.

În consecință, credem că și această lege trebuie imediat revizuită, odată cu legea de organizare și exploatare, și trebuie fixată delimitarea atribuțiunilor ce s'au avut în vedere la alcătuirea ei.

Legi străine

Trebue imediat, după cum am spus și mai sus, a unifica dispozițiunile legale rămase în teritoriile alipite și până azi în vigoare. Această unificare se poate obține numai revizuiind întreaga legislație a C. F. R.

C. BRAGA
Avocat, — Chișinău

CHESTIUNI PROFESIONALE

CU PRIVIRE LA

INAINȚAREA PE LOC A MAGISTRATILOR

Criticată de unii, cari o consideră drept o anomalie în organizarea judecătorească, atacată de alții, cari b. ne-voesc a o clasă printre actele de... „nebunească risipă a banului public”, instituția înaintărilor pe loc în magistratură, inspirată — la origine — de preocuparea legiuitorului, foarte legitimă și foarte laudabilă, de a formă cât mai bune cadre judecătorești, se vede astăzi hulită, blamată, anatemitată, din toate părțile și pe toate tonurile.

Să fie îndreptățite criticile și atacurile ce i se aduc ?

Hotărît că nu.

Alta este chestiunea de a se ști cum s'a aplicat și se aplică în practică această excelentă instituțiune. Aci, observațiunile sunt de făcut, și încă multe.

D-nii critici însă sunt în eroare, când — nemulțumiți de abuzul aplicării unui sistem, francamente bun, — condamnă la moarte, nu abuzul sau aplicarea greșită, ci... însuși sistemul aplicat, ca și când acesta ar fi de vină, când din potrivă, administrat cum trebuie „magistraților cari se vor distinge...”, cum se rostesc legile de organizare, n'ar putea da decât bune și frumoase rezultate.

Cât privește „anomiile de organizare” de care ni se tot vorbește, că ar rezulta din acest sistem, sunt incredințat că nimeni n'ar mai pomeni de ele — nici chiar d-nii critici de cari mă ocup, — dacă fie-care magistrat, înaintat pe loc, sau mai sus, și-ar primi gradul pe baza meritului și a „distincțiunii”, iar nu prin împlinirea mecanică a stagiului cerut de lege.

Anomaliile în controlul ierarhic ? Dar ele pot exista și în afară de sistemul înaintărilor pe loc.

Oare, un venerabil și distins judecător de ocol cu mulți ani în grad, nu-și poate el vedea hotărârile sale sfărâmate de două judecători de Tribunal „noui nouți” și deci inferiori ca vechime și... chiar ca valoare ? E desigur și aci tot o anomalie, de felul aceleia, care rezultă din deosebirea de grade, dar asemenea anomalii sunt inerente structurii instanțelor judecătorești, în a căror organizare — ca în toate cele omeneste... — nu se poate atinge nici-o dată idealul desăvârșit.

Deprecierea gradelor ? O fi, dar, de ce o aruncați pe socoteala instituțiunii, și nu pe modul cum ea se aplică, fără frâu și fără limită ?

Magistratură de mareașali ? Declar net că nu mă

însăpământă de loc o asemenea eventualitate, pe care o doresc din tot sufletul pentru binețe țării mele, însă... cu condițiunea numai ca blazonul să fie câștigat de toți pe câmpul de luptă, iar nu... în antecamerile factorilor hotărâtori.

Și doresc această eventualitate — ce păcat, că e irealizabilă ! — chiar cu riscul de a fi înfierat, de către d-nii censori bugetari, pentru crima de a imploră și dori „risipa nebunească a banului public”.

PETRE POPESCU

Magistrat-Asistent la Inalta Curte
de Casație, cu grad de consilier de
Curte de Apel

TRIBUNALUL DOLJ SEC. III.

Audiența dela 29 April 1931

Președenția D-lui N. G. BUSILĂ, Președ nte

Alex. Brănețu cu Const. și Ion Mateescu

Sent. Comercială No. 607

Cambie. Dacă simpla semnătură în dosul cambiei, poate constitui un aval ? Când semnătura din dosul cambii poate constitui un gir ? Art. 296, 297 și 277 Cod. comercial.

Simpla iscălitură în dosul unei cambii poate constitui un aval, atunci când din circumstanțe judecătorești fondului pot vedea că intențiunea semnatarului a fost ca să cauționeze pe emitent cambiei.

Pentru ca să fie gir trebuie ca polita să fi circulat.

Tribunalul deliberând,

Având în vedere acțiunea intentată de Alexandru Brănețu domiciliat în Craiova str. Mătuleasa No. 6, prin petiția înreg. la No. 500, din 8 Ianuarie 1931, care are de obiect ca pârâșii Constantin C. Mateescu din Craiova str. Barbu Catargiu No. 50 în calitate de emitent și Ioan C. Mateescu din comuna Sălcuța-Plopșor, județul Dolj, în calitate de aval să fie obligați în mod solidar a plăti suma de lei 50.000 (cinci zeci de mii) lei, ce datorează cu o cambie scăzută la 7 Noembrie 1930.

Având în vedere actele cauzei și susținerile părților.

Având în vedere că în speță susținerile părților se rezumă la chestiunea dacă e vorba sau nu de un gir translativ de proprietate, la care, neîndeplinindu-se formalitățile protestului ori ce acțiune este închisă reclamantului.

Considerând că este constant că anumiți debitori pentru a înlătura inconvenientele unui aval care presupune o oarecare incertitudine cu privire la solvabilitatea lor, recurg la forma deghizată a girului plin complex sau în alb, putându-și astfel procura fondurile necesare.

Având în vedere că dacă este adevărat că terții pe caracterul formal al înscrisului cambial pot să se prevaleze numai de caracterul obligațiunii așa cum reiese din mențiunea înscrisă pe cambie.

Că însă în raporturile dintre acestea și cei obligați realmente la plată, altfel decât prin gir, nici un principiu de drept nu se poate opune ca să se stabilească adevărata figură juridică a celui obligat. (Nota de sub Ch. req. D. P., 1888. 1. 69; Ch. req. D. P., 1896. 1. 570; Nota de sub Ch. req. D. P., 1904. 1. 492; Cas. Civ. D. P., 1910. 1. 1910, soluție implicită).

Considerând că în speță din interogatoriul luat pârâtului rezultă că dânsul nu a fost nici un moment propunător al efectului, iar suma de bani s'a primit direct de către emitent, dânsul nefăcând altceva decât să semneze versul cambiei după cererea reclamantului spre a garanta pe fratele său care contracta împrumutul.

Având în vedere că girul plin continuând un mod de transmisiune a proprietății, presupune neapărat proprietar al efectului pe girant.

Ori în speță, se face dovada că pârâțul nu a fost niciodată proprietar al acestui efect și deci nici creditor al emitentului, ci prin atitudinea sa nu a făcut altceva decât să se conformeze unui obicei acuma înlăturat de a garanta plata cuiva sub forma unui gir care să înlesnească posesorului dovada proprietății efectului. (Ch. req. D. P., 1888. I. 69).

Considerând că dovada acestei garanții se poate face prin interogator, jurământ decisoriu, act separat ales.

(Supino, Della Cambiale, No. 225; Novarini, Racolta sub 274, No. 39, 41, 42 și 45).

Având în vedere că dat fiind principiul că se poate face dovada realității unei obligațiuni între părți cu privire la plată urmează că nu interesează dacă titlul în formă sa constituie o altă modalitate de angajament juridic fiindcă scopul acestuia este tocmai de a ascunde realitatea obligațiunii ce se lasă dovedită actualmente.

Considerând că astfel fiind, împrejurarea că nu s'a făcut protest, nu decade pe reclamant din dreptul de a cere plata sumei la care s'a angajat realmente pârâțul.

Având în vedere că singurul lucru asupra căruia mai poate purta problema este dacă această obligațiune constituie un aval care trebuie scris pe cambie sau o obligațiune de garanție solidară conform dreptului comun comercial.

Considerând însă că atât avalul cât și garantul solidar prezumat astfel conform articolului 42 Cod. comercial. (Supino, Della Cambiale, No. 225), obligând pe cel care s'a angajat la plată, a o efectua indiferent de orice formalitate de protest, deosebirea nu mai interesează, cu atât mai mult cu cât în sistemul dreptului nostru instanța cambială ne fiind o instanță de excepție decât cu privire numai la formele procedurale, și împrejurarea nu poate împiedica o condamnare pe calea dreptului comun alături de una cambială, dându-se respectiv căile de atac atrase din însăși natura acțiunii.

Că astfel fiind acțiunea pârâțului e nefondată și deci acțiunea urmează a fi admisă pe baza cambiei depusă în precedent.

Văzând și cererea de cheltueli de judecată și art. 140, și 146, procedură civilă, combinat cu articolul 50 din legea accelerării, li fixează la suma de 2.500 (două mii cinci sute) lei.

Pentru aceste motive redactate de dl jude Raicea, Trib. admite de fondată acțiunea, etc.

(ss) N. G. Bușilă, I. Băbeanu, Dem. I. Raicea.

Grefier (ss) M. Ștefănescu

NOTA. — Chestiunea care s'a pus în fața tribunalului de Dolj s. III a fost următoarea: Care este valoarea juridică a semnăturii puse în dosul unei cambii, atunci când nici o mențiune nu o întovărășește. Semnătura trebuie socotită ca gir sau poate fi socotită și ca aval?

Interesul acestei distincțiuni rezidă în special în faptul că, dacă semnătura din dosul cambiei este socotită ca gir, atunci conform art. 349, 350 și 345 cod. com., posesorul cambiei, pentru a-și conserva acțiunile în garanție ce izvorăsc din gir trebuie ca pe lângă protestul în termen să intenteze acțiunea cambială în 15 zile sub sancțiunea decăderii dela drepturile conferite de codul de comerț.

Dacă dinpotrivă, semnătura este socotită drept aval, atunci nici una din aceste formalități nu este necesară, deoarece art. 297 cod. com. nu impune posesorului cambiei pentru păstrarea avalului, decât săvârșirea actelor necesare pentru a păstra acțiunea cambială în contra persoanei pentru care s'a dat avalul.

În speță avalul fiind dat pentru emitent, nici o for-

malitate de conservare n'ar fi fost necesară, afară de aceea de a împiedica prescripțiunea quinquinală a art. 949.

Este știut că în dreptul cambial există două instituțiuni ce cuprind în ele noțiunea de garanție. Aceste instituțiuni sunt avalul și girul.

Deosebirea esențială între aceste instituțiuni rezidă în faptul că în vreme ce avalul este o garanție care funcționează în această calitate într'un mod autonom, de sine stătător, girul nu este o garanție, implicând însă noțiunea de garanție numai ca o consecință legală. Această deosebire rezultă chiar din textul art. 296: „Plata cambiei se poate garanta prin aval”. Avalul este deci o instituțiune comercială prin care se garantează plata cambiei.

Din punct de vedere juridic *avalul* este o formă a fidejusiunii civile, sau mai degrabă este fidejusiunea comercială, căci art. 296 și 297 c. com. prescriu în principiu aceleași reguli ca cele relative la cautiune, iar conform art. 1 c. com., acolo unde codul comercial nu edictă se aplică regulile codului civil. Dacă instituția comercială a avalului nu este altceva decât cautiunea civilă, girul nu este o cautiune. Girul este un mijloc de transmisiune a cambiei. Textul art. 277 cod. com. o spune dealtminterlea categoric: „Proprietatea cambiei cu toate garantiile și drepturile ce decurg dintr'însa se transmite prin gir”. Idee pe care o găsim în mai multe articole precum 309 și altele.

Cu toată confuzia ce se face într'un mod curent între garant și girant, deosebirea este fundamentală căci primul garantează plata cambiei, iar cel de al doilea transmite proprietatea ei.

În calitate sa de transmitător legea (art. 277) îi impune o obligațiune, care dealtminterlea apare în aproape toate situațiunile de acest fel mai mult sau mai puțin întinsă, anume cea de a garanta într'un mod solidar acceptarea și plata cambiei la scadență.

Această garanție apare deci ca o funcție secundară a girului care în funcția sa principală este și rămâne *transmisiunea proprietății cambiei*.

Girul fiind deci un mijloc de transmisiune al cambiei, implică neapărat aceste două noțiuni care sunt de esența sa: 1) Proprietatea; 2) transmisiunea.

Urmează deci, pentru ca să poată fi vorba de gir, cambii să fi fost în patrimoniul celui ce a semnat pe dosul ei și ca acesta să o fi transmis unui tert. Dacă unul din aceste elemente esențiale lipsește, atunci semnătura din spatelul cambiei nu poate fi socotită *gir*, ci *aval*.

În ipoteza în care o persoană intenționează să garanteze plata unei cambii, legiuitorul prescrie prin art. 296 că alături de iscălitură să se menționeze expresiunea „pentru aval” sau alte asemenea cuvinte în măsură să precizeze natura operațiunii.

Această dispozițiune nu este însă prevăzută de cod sub vreo sancțiune, astfel că în cazul în care — cum este speța de față — nici o mențiune nu întovărășește iscălitura depe dosul cambiei, doctrina și jurisprudența sunt de acord să vadă că nu este locul a trage o prezumție irefragabilă în favoarea girului. „Avalul nefiind dar supus la vreo formă particulară nici în modul formulării lui, nici în ceea ce privește locul, ce trebuie a ocupa, instanța de fond poate să-și facă convingerea din mijloacele trase din însăși cambie, că iscălitura pusă pe o poliță nu poate avea altă semnificație decât de a garanta plata ei, fiind dată pentru

aval... (Cas. III, 12 Iunie 1912, *Curierul Judiciar* 1912, p. 739; Trib. Ilfov s. II com., sent. no. 2241 din 11 Mai 1931, *Curierul Judiciar* 1931, no. 33).

Doctrina și jurisprudența română și străină merg dealtmîntrelea și mai departe, dispensând pe avalisf chiar de formalitatea „bun și aprobat” prevăzută de art. 1180 cod. civil român (326 c. civ. fr.) (Bruxelles 13 Nov. 1880 R. 506-2; Nougier t. I, no. 855; Bedaride t. I, no. 361; Lyon-Caen et Renault, t. IV no. 256).

În lipsa oricărei mențiuni care să arete intențiunea părților urmează prin urmare că instanța de fond trebuie să determine natura operațiunii.

În fapt și în majoritatea cazurilor, intențiunea părților, va reeși din însuși conținutul cambiei. Astfel, dacă semnătura pusă în dosul cambiei aparține unui tert, această semnătură va fi desigur un aval. Dacă dinpotrivă semnătura emană dela proprietarul cambiei, există toate șansele ca ea să fie un gir.

În cazurile în care se poate produce însă o confuzie în ceea ce privește valoarea juridică a iscăliturii puse pe dosul unei cambii, atunci aparține judecătorului fondului să determine după circumstanțe intențiunea părților. (Req. 10 iull. 1895, D. P. 96, 1, 570; Lyon-Caen et Renault, t. IV no. 257).

Astfel s'a judecat, — ceea ce dealtmîntrelea constituie și speța de față — că semnătura din dosul cambiei chiar dacă emană dela persoana la ordinul căreia efectul a fost dat, poate fi socotită aval atunci când se constată din împrejurări intențiunea de a cauționa pe subscriitor. Intențiunea poate rezulta din faptul că cel ce a intervenit iscălitind pe dosul cambiei, nu era nici debitorul, nici creditorul unuia din semnatarii cambiei. (Req. 16 Ian. 1888, D. P. 88, 1, 69).

Este de observat că foarte frecvent în practică avalul este dat sub forma girului pentru a fi astfel deghizat, deoarece el fiind o garanție implică lipsa de credit a persoanei avalizate. În special, în aceste cazuri, judecătorul fondului are a constata din circumstanțe intențiunea părților pentru a determina valoarea iscăliturii. În orice caz, în asemenea ipoteze girul este nul cu toată aparența pe care o are, iscălitura putând însă după împrejurări valora ca aval, bine înțeles totul fiind la aprecierea judecătorului fondului. (Req. 2 Febr. 1904, D. P. 1904, 1, 492; Lyon-Caen et Renault t. IV, no. 265 bis).

Din doctrina și jurisprudența citată, care azi par a fi eșit din patrimoniul controverselor, se desprindelămurî că atunci când există o iscălitură simplă pe dosul unei cambii, iscălitură care poate aparține chiar beneficiarului cambiei cum este speța de față, trebuie socotită aval, atunci când din împrejurări apare că cel ce a semnat n'a semnat decât cu intențiunea de a cauționa. Toată problema se rezumă în caz de confuzie la dovada ce urmează să fie administrată.

În speța ce comentăm, a fost luat un interogator, ceea ce a determinat opiniunea separată care a provocat divergența să susție că dovada intențiunii părților nu poate fi făcută decât prin probe scrise conform art. 349 c. com., opiniune neîntemeiată, nici pe principiile generale de drept care permit în materie comercială o posibilitate mai largă de dovadă, nici măcar pe conținutul art. 349 c. com., referitor la altă chestiune.

Fapt cert este că dovada intențiunii poate fi făcută pe orice cale admisă ca mijloc de probă în materie comercială, întrucât nu există nici un text restrictiv. (Civ. 21 avr. 1869, D. P. 69, I, 407; Alauzet t. IV, no. 1384; Lyon-Caen et Renault t. IV no. 256). Proba nu intervine nici împotriva scrisului, nici în complec-

tarea sa, ceea ce urmează să se probeze fiind un fapt, anume condițiunile în care a intervenit semnătura, condițiuni din care se va deduce intențiunea părților.

În speță s'a luat după cum am arătat, un interogator din care se constată că: 1) Branetu a dat și Const. Mateescu a primit suma de 50.000 lei direct unul dela altul, cambia născându-se prin urmare direct în acel moment. 2) N'a existat nici un raport juridic între Const. Mateescu, care a semnat polița și Ion Mateescu care a semnat în dosul ei. Deci Ion Mateescu n'a fost nici odată proprietarul cambiei. 3) Se mai constată din interogator că polița n'a circulat.

În asemenea condițiuni, elementele esențiale ale transmisiunii și proprietății lipsind nu se poate vorbi de gir care este tocmai transmisiunea proprietății cambiei, căci dacă se concepe o transmisiune pe altă cale decât pe cea a girului, nu se poate concepe girul dacă ideea transmisiunii lipsește total după cum lipsește în speță.

Creдем în consecință că bine a judecat tribunalul Dolj s. III, când întemeiat pe interogator a socotit că iscălitura pe care Ion Mateescu a pus-o în dosul cambiei nu poate fi socotită ca gir, adică ca transmisiune care atrage după sine garanția legală prevăzută de texte, întrucât s'a constatat că deși Ion Mateescu figura pe polița ca beneficiar, el n'a fost nici odată proprietarul cambiei și n'a transmis-o nici odată, totul rezumându-se la un aval dat în forma deghizată a girului, procedeu ce se întrebunțează frecvent pe piața noastră.

NIC. G. VRABIESCU,
Doctor în drept dela Facultatea din Paris
Avocat

TRIBUNALUL IAȘI S. III a

Audiența dela 13 Martie 1931

Președinția D-lui J. COMĂRZAN, Judecător
Froim și Leiba Livadariu cu Lipa Dascăl și Lupu
Leibovici

Sentiința civilă No. 50

Sechestru asigurător. Avere imobiliară stăpânită în devălmășie. Contestatie. Dacă se poate aplica? Soluție negativă. Art. 1825 cod. civ. și art. 594 proc. civ.

Prin analogie cu art. 1825 cod. civ. și art. 594 pr. civ., cari nu admit stabilirea unui sechestru asigurător, care nu are caracterul unei măsuri conservatoare pe un imobil stăpânit în codevălmășie, înainte de efectuarea partajului, același principiu se aplică și în materie mobilă.

Tribunalul.

Având în vedere că în speță din actul de vindere-cumpărare, arătat prin contestație și depus în copie la dosar, se constată în adevăr că Froim Livadariu și Leiba Avram Livadariu și D. Blumenfeld, au cumpărat împreună lotul No. 2 din moșia Spinoasa, jud. Iași, pe care o exploatează toți; că prin urmare, fiecare este proprietar în indiviziune pe 1/3 din această moșie, iar conf. art. 482 și 483 cod. civ., fiecăruia îi revine o treime din fructele pământului, cea ce înseamnă că debitorul David Blumenfeld fiind proprietar pe 1/3 indiviză din moșie și accesorii el nu este exclusiv proprietar al recoltelor sechestrate, această avere fiind a tuturor coproprietarilor, iar el având un singur drept indiviz de o treime.

Având în vedere că în speță, este vorba de o societate de fapt și că prin aplicarea sechestrului asigurător pe averea mobilă a celor trei coproprietari se tinde a se urmări și vinde o avere socială care, evident, nu poate fi urmărită de creditorii personali ai unui singur copartăș, pentru simplul motiv că aceștia nu pot urmări decât averea certă și determinată a debitorului lor.

Se susține totuși de intimați că de oarece D. Blumenfeld, debitorul, are dreptul la o parte indiviză în averea mobilă sechestrată și anume de o treime, această parte indiviză se poate urmări și vinde, fiind bine determinată, iar măsura asigurătoare care s'a luat asupra averii sociale garantează creditorilor pe viitor păstrarea averii și deci puțința de a vinde partea indiviză de o treime a debitorului spre îndestularea lor, fără a leza pe ceilalți coproprietari.

Având în vedere că prin art. 1825 cod. civ. combinat cu 494 pro. civ., se stabilește cu privire la imobile, principiul că, creditorul unui împreună moștenitor sau ai urui asociat nu pot să urmărească și să pună în vânzare partea devalmașă a datornicului lor în imobilele succesiunii sau ale societății, ei vor trebui mai întâi să ceară împărțea imobilelor ce se află în devălmășie, că numai dacă cătimea părții devălmășe este neîndoelnic stabilită și lămurită, această parte va putea fi urmărită și vândută.

Aplicațiunea practică a acestui principiu, se aplică prin aceea că, el fiind o urmare a art. 786 cod. civ., care prevede efectul declarativ al partajului, nu se poate ști dinainte în al cui lot vor cădea bunurile vândute și vânzându-se un lucru necert nu s'ar putea oferi decât prețuri derizorii; că prin analogie și pentru aceleași rațiuni practice acest principiu e logic să se aplice și în cazul unei universalități de bunuri mobile în cari, până la partaj, cu care ocazie se face lichidarea socotelilor dintre asociați (copărtași), nu se pot ști precis drepturile fiecăruia în averea mobilă.

Considerând că, deși în speță debitorul D. Blumenfeld fiind coproprietar pe 1/3 o treime din moșie, este coproprietar pe o treime indiviză și din recoltele sechestrare, această parte indiviză nu se poate spune că e bine determinată și lămurită întrucât s'a sechestrat odată recolta de grâu de pe suprafața de 120 ha. în clăi, fără a se arăta câte clăi anume, câți snopi și ce cantitate de pae și grâu ar rezulta și a doua oară cantități determinate de grâu, porumb și floarea soarelui în coșarne; că în această universalitate de bunuri mobile teimea indiviză nu poate fi lămurită, adică lichidă și determinată în ce va fi anume și în ce va consista.

Cu atât mai mult cu cât la socoteala dintre coproprietari, prin scăderile cheltuelilor de producție, nu se poate ști ce și cât va rămâne în treimea debitorului D. Blumenfeld, astfel că nu se poate în mod cert ști ce va rămâne eventualului cumpărător la licitație și îndestularea creditorului devine iluzorie. Că dar această parte indiviză nu se poate urmări spre a se vinde și sechestrul aplicat nu-și are justificarea legală.

Având în vedere că dacă nici partea indiviză a debitorului în averea mobilă socială nu se poate urmări în speță, înainte de partaj, rămâne de examinat dacă, după cum susțin intimații, se pot lua totuși măsuri conservatorii asupra acestei averi.

Considerând că se admite în doctrină, că se pot lua măsuri conservatorii asupra bunurilor în indiviziune.

Având în vedere însă că sechestrul asigurător aplicat în baza acțiunii introdusă de creditorii contra debitorului D. Blumenfeld, nu este o măsură pur conservatorie cum ar fi de pildă un sechestrul judiciar, care conservă bunurile până la terminarea judecății în caz de exemplu de revandicare sau partaj, ci este o măsură care asigură posibilitatea creditorului de a urmări și a vinde averea astfel conservată, de îndată ce va obține titlu executor; că deci este o măsură conservatorie pregătitoare a unei urmăririi silite și nu poate

fi considerat ca o măsură inofensivă de conservare, astfel că în speță sechestrul asigurător nu-și poate avea rațiune nici din acest punct de vedere, cu atât mai mult cu cât prin indisponibilizarea bunurilor comune lezează interesele celorlalți coproprietari; că chiar dacă creditorul fără această măsură ar rămâne fără posibilitate de a-și asigura creanța sa, această situație nu justifică măsura luată, întrucât creditorul și-a luat dela început în cunoștință de cauză toate riscurile situației juridice a patrimoniului debitorului său, iar legile nu pot să aperse în contra voinței sau a neprevăderii sale, cu prejudicierea intereselor terților persoane.

Urmează din cele expuse mai sus, că contestațiile sunt întemeiate și urmează a fi admise în totul dispunându-se ridicarea sechestrului aplicat.

Apreciind asupra cheltuelilor de judecată, le fixează la suma de 500 lei.

Pentru aceste motive redactate de d-l judecător de ședință Ch. Bărgăoanu, Trib. admite contestațiile.

(ss) I. Comarzan, G. Bărgăoanu.

Itată și decizia Curții de Apel Iași S. 1. No. 100 din 23 Septembrie 1932, dată sub președenția D-lui Prim Președinte C. A. GORGOS, care respingând apelul confirmă în totul sentința Tribunalului:

Curtea,

În ce privește cel de-al doilea motiv de apel și anume: Că sechestrul asigurător aplicat în cauză pe această avere mobilă aflată în indiviziune ar fi valabil aplicat, conform art. 1825 cod. civ. și că deci în mod greșit prima instanță, admitând contestațiile, a dispus ridicarea lui;

Având în vedere că potrivit art. 1825 cod. civ. partea indiviză a unui coerede în imobilele unei succesiuni nu poate fi pusă în vânzare de către creditorii săi personali înaintea împărțelii sau licitațiunii ce ei o pot provoca.

Având în vedere că se admite că această dispozițiune urmează a fi extinsă în toate cazurile de indiviziune ori care ar fi cauza ei, deci și în cazul când bunul a fost cumpărat de exemplu, de două sau mai multe persoane;

Că de asemenea se admite că acest articol a înțeles să prohibe nu numai vânzarea însăși, dar încă și actele preliminare vânzării;

Că astfel fiind, mai rămâne de examinat dacă prin dispozițiunile acestui articol, în care nu se vorbește decât de imobile legiuitorul a înțeles să sustragă mobilele dela regula impusă de acest articol.

Că în acest scop e necesar a căuta care este motivul art. 1825 cod. civ.

Având în vedere că legiuitorul a edictat această dispozițiune de a nu se vinde un bun indiviz, de teamă ca nu cumva vânzarea să se facă în condițiuni păgubitoare, dat fiindcă prin efectul partajului ulterior s'ar putea întâmpla ca proprietarul asupra căruia s'a făcut urmărirea, să fie considerat ca și cum nici odată nu ar fi avut această coproprietate, ceea ce ar avea ca urmare nulitatea vânzării.

Că dar rațiunea care l'a decis pe legiuitor în edictarea acestei dispozițiuni fiind imposibilitatea de a determina în timpul indiviziunii partea fiecăruia coproprietar în fiecare bun, este necontestat că spre a fi în spiritul său, trebuiesc extinse dispozițiunile acestui articol, declarând la fel inescizabile toate bunurile mobile ca și cele imobile, aparținând în indiviziune la două sau mai multe persoane, oricare ar fi izvorul indiviziunii, succesiune, legat, donațiune, societate sau cumpărare;

Că astfel dar, deși în textul său art. 1825 nu se referă decât la imobile, din interpretarea mai sus dată acestui text, rezultă că legiuitorul nu a înțeles a sustrage mobilele dela

regula impusă de acest articol: de altfel dacă acest text nu vorbește nimic despre mobile, se explică prin aceea că el a fost reglementat cu ocazia dispozițiilor privitoare la expropriațiunea silită, când legiuitorul trata deci exclusiv despre imobile.

Că astfel dar, față de considerațiunile mai sus expuse, urmează că un creditor personal al unui proprietar, în indiviziune, nu poate sechestra nici mobilele indivize, înainte de efectuarea partajului.

Că a decide contrariul, ar fi ca creditorii urmăritori Lipa Dascălu și Lupu Leibovici, aplicând sechestrul asigurător pe averea mobilă indiviză mai sus specificată ca aparținând lui D. Blumenfeld să urmărească prin aceasta și ceace aparține coproprietarilor acestuia, Froim și Leiba Avram Livadariu, care nu sunt debitorii lor și ale căror bunuri trebuie să fie în afară de orice urmărire.

Că așa fiind, pentru considerațiunile mai sus expuse, apelul de față urmează a fi respins ca nefondat și a menține sentința Tribunalului.

Având în vedere și cererea de chelueli de judecată pe cari se apreciază la suma de 500 lei.

Pentru aceste motive, redactate de d. consilier C. C. Lupu, Curtea, respinge ca nefondat apelul.

(ss) Gorgos, Bușilă, Lupu.

NOTA. — A) Atât Tribunalul cât și Curtea de Apel au avut să se pronunțe asupra chestiunii: *dacă un creditor al unui coindivizar poate aplica un sechestrul asigurător pe averea comună.*

Observ că în practică aceasta e adesea o piedică și chiar unul din mijloacele cele mai principale prin care debitorul încearcă să evite o urmărire a creditorilor.

Ajunge ca un debitor să fie în indiviziune sau să înstrăineze 5% dintr'un bun al său spre a ajunge în indiviziune și a înlătura astfel cu succes urmărirea creditorilor după sistemul adoptat prin sus-zisele hotărâri. În soluționarea în drept a chestiunii nu trebuie uitat acest considerent de natură practică și Jurisprudența trebuie să caute ca aplicarea principiilor de drept să se facă strict în limita considerațiunilor pentru care au fost create și să nu devină o primă de încurajare pentru debitorii răi de plată, sporindu-le mijloacele de luptă împotriva creditorilor cari vor să-și asigure realizarea creanței în averea debitorilor lor.

Intr'adevăr, în materie de indiviziune se spune și chiar Tribunalul și Curtea afirmă că soluția ar fi o acțiune de eșire din indiviziune. Dar cum pot creditorii să puie la adăpost averea mobilă a debitorilor asupra căreia vor să ceară partajul și eventual înființarea unui sechestrul judiciar, decât aplicând în prealabil un sechestrul care să lovească bunul de indisponibilitate, încât la înființarea sechestrului judiciar bunul să se găsească în natură și Justiția să aibă ce împărți și sechestrul judiciar ce administrează?

Altfel orice scăpare e imposibilă pentru creditor. Observ că Înalta Curte de Casație a decis (*Jurisprudența Generală* No. 4 din 1931, speța 152), că în materia art. 615 pr. civ. nu se poate pune un custode provizor pe cale de ordonanță prezidențială.

Facerea unei popriri în mâna celorlalți coproprietari e deasemenea ineficace, căci, fără a mai discuta solvabilitatea celorlalți coproprietari, nimic nu garantează că din vânzarea bunului, debitorul coproprietar va avea ceva de primit dela ceilalți coproprietari. Desigur că vânzarea se va face de toți împreună, primind fiecare coproprietar partea sa dela cumpărătorul lucrului și în orice caz de așa manieră încât coproprietarul debitor să n'aibă nimic de primit, punându-se în gardă contra unei popriri, după ce a făcut imposibil sechestrul prin argumentul indiviziunii.

B) Înainte de a trece la examinarea argumentelor de drept pe cari aceste hotărâri își sprijină soluțiunea dată, am socotit util să atrag atenția asupra *importanței covârșitoare a chestiunii din punct de vedere practic*, fiindcă socot că în găsirea unei soluțiuni instanțele judecătorești nu trebuie să uite interesul real și practic al chestiunii, căci părțile nu luptă pentru triumful unor principii abstracte de drept și în speță și în toate cazurile similare, lupta se dă între un debitor de rea credință, coproprietari ale căror interese vom vedea dacă și în ce măsură sunt lezate prin sechestrul asigurător aplicat, dar care se pretează bucuros „să facă un bine”, dând o mână de ajutor coproprietarului debitor ca să scape de urmărirea creditorilor și de altă parte se află *creditorul* care, precum am arătat mai sus, *n'are alt mijloc pentru a-și asigura creanța sa și a evita dispariția bunului asupra căruia debitorul său are un drept indiviz, necontestat, pentru ca să poată cere apoi partajul și eventual un sechestrul judiciar.*

Decizia Curței, ca și hotărârea Trib. (lăsând la o parte unele argumente de speță, lăaturalnice și de mică importanță din sent. Trib.), se servesc de două argumente pentru admiterea contestației:

1) Art. 1825 cod. civ. „care ar interzice sechestrarea mobilelor indivize înainte de efectuarea partajului”, precum se exprimă decizia Curței și

2) Că s'ar leza drepturile coproprietarilor „ale căror bunuri trebuie să fie în afară de orice urmărire” precum se exprimă Dec. Curței sau că „prin indisponibilitatea bunurilor comune se lezează interesele celorlalți coproprietari”, precum se exprimă sentința Trib.

Art. 1825 cod. civ. n'are ce căuta în speță.

Intr'adevăr, toată doctrina e de acord, că art. 1825 cod. civ. nu e decât o urmare a art. 786 cod. civ., prevăzând efectul declarativ al partajului și urmărind scopul practic de a nu se vinde averea debitorului în condițiuni dezavantajoase, de oarece atâta timp cât partajul nu e făcut nu se știe în lotul cui va cădea bunul și deci nevânzându-se ceva cert, la asemenea vânzări nu pot să vie decât speculanți care să ofere prețuri dezavantajoase pentru debitorul expropriat. (V. Alexandresco, vol. X, pag. 764).

Sfera art. 786 cod. civ. și rațiunea de mai sus

care a dus la înserarea art. 1825 cod. civ., fixează și limita de aplicare a acestui text.

Deci, art. 1825 cod. civ., fiind o excepție și creat în interesul debitorului spre a evita o vânzare cu preț desavantajos a unei porțiuni indivize dintr'un bun supus partajului cu efect retroactiv, se impun următoarele consecințe:

a) El nu poate fi invocat decât de debitor spre a evita o vânzare a unui drept al său în condițiuni dezavantajoase și deci nu poate fi invocat de coproprietarii contestatori.

b) El nu poate fi invocat de debitor decât spre a evita o vânzare și nu o măsură de conservare, precum un sechestrul asigurator.

c) El nu poate fi invocat de debitor decât în ipoteza unei indiviziuni în care un partaj, conf. art. 786 cod. civ., poate avea ca urmare ca un bun indiviz să cadă în lotul unuia din coproprietari cu efect retroactiv și debitorul urmărit să n'aibă nici un drept. Cred dar, că nu se aplică la o indiviziune cu titlu particular asupra unui bun anumit în care dreptul coproprietarului e precis și unde socot că partajul nu produce efectul declarativ de un bun cumpărat de trei persoane ca în speță. (v. *Alexandresco*, vol. X, pag. 765 și nota 2 și vol. IX, pag. 545 cu nota 2).

Greșit deci atât decizia Curței cât și sentința Tribunalului, se bazează pe art. 1825 cod. civ., care urma a fi examinat numai dacă se făcea contestația de însuși debitorul întemeindu-se pe ocrotirea ce-i conferă acest text, ce urmează a fi înlăturat cu totul din discuție, când e vorba de contestația altor persoane decât debitorul coindivizar.

Dar fiindcă sentința Trib. și decizia Curței se ocupă de acest text, țin să observ că dacă e adevărat că majoritatea doctrinei și jurispr. aplică acest text excepțional în senz mai larg având în vedere scopul pentru care a fost creat, deci și la alte ipoteze de indiviziune decât comostenitori cum prevede art. 1825 cod. civ. (2205 fr. făcând abstracție de ipoteza asociației prevăzută la noi de art. 449 cod. civ.), precum li aplică și la mobile, totuși chestia e controversată (1), fiind vorba de o excepție. În orice caz majoritatea doctrinei și jurispr. nu aplică acest text la indiviziunile cu titlu particular, unde nu se aplică art. 786 cod. civ. (2), fiindcă ar

1) Pentru aplicarea art. 1825 cod. civ. numai la coezi: V. Fuzier Herman, vol. IV cod. civ. fr. annot. art. 2205 No. 11-12; idem vol. VI, idem No. 6; idem vol. 55 Répert. gen. alphab. Saisie immob., cap. III, No. 98-99; contra: majoritatea autorilor și jurispr. V. idem, la No. 101.

Pentru neaplicarea art. 1825 cod. civ. la mobile: V. controversa în *Alexandresco*, vol. IX, pag. 545, nota 5; V. Fuzier Herman, vol. 55, Saisie exécution No. 45 cu dec. Cas. 1881; idem vol. 55, Saisie immob. No. 151; idem vol. IV, sub art. 2005, No. 15-16.

2) Pentru neaplicarea la indiviziuni cu titlu particular: V. Fuzier Herman, vol. IV, art. 2205 No. 14; idem vol. 55 Répert. gen. alphab. Saisie immob. No. 77, 78, 99 și 109 și urm., cu trimiteri la jurispr. și doctrină. Delvincourt, Duranton Guillaud, Pont, Baudry-Lacantinerie, Aubry et

însesna să se aplice acest text de excepție peste considerațiunile cari au determinat înserarea lui în cod. civ.

Pentru aceleași motive socot că art. 1825 cod. civ. nu se aplică decât la vânzare și nu poate duce la înlăturarea măsurilor cari nu produc prejudiciul pe care legea vrea să-l evite — vânzarea în condițiuni dezavantajoase pentru debitor (în speță măsura sechestrului asigurator, fie ea luată și în baza unui titlu executor) (3).

C) Singurul argument concludent deci, în speță și pe baza căruia atât Trib., cât și Curtea admit contestația, e că urmărirea sau măsura luată nu trebuie să lezeze drepturile coproprietarilor cari nu-s debitori.

Să-l examinăm și să vedem dacă într'adevăr seq. asig. lezează drepturile coproprietarilor încât se impune neapărat jertfirea dreptului creditorilor (în practică am arătat că e vorba de o jertfă ireparabilă) în favoarea coproprietarilor inocenți.

Răspund că nu, de oarece un coproprietar nu poate în timpul indiviziunii ca să administreze și să dispue singur de bunul comun.

Neavând deci în orice caz administrația și coproprietatea exclusivă a lucrurilor sechestrate, coproprietarii nu se pot plânge că prin seq. sunt lezați în dreptul lor de a administra și a dispune de acest bun. Fiind numai coproprietari indivizi se așteptau la această restricțiune, la această piedică, fiindcă pentru orice act de administrațiune sau dispoziție, știau că au nevoie de consimțământul unei alte persoane — fie debitorul meu, fie acela căruia debitorul meu cr. fi vândut dx. dreptul său indiviz. Deci, dacă vor să ia vre-o măsură, sau să vândă dx. lucrul comun după seq., n'au decât să se adreseze Trib., care a ordonat seq. și care-și va da consimțământul în locul debitorului, apreciind dacă măsura cerută e utilă pentru toți interesați, așa cum ar fi făcut și debitorul meu sau reprezentantul său legal, dacă ar

Rau, Glasson, Garsonet et Cezar Bru, V. *Alexandresco*, vol. X, pag. 765 cu nota 2 și vol. IX, pag. 545, nota 2 cu trimiteri la doctrină și jurispr. V. sent. Trib. Putna în *Curierul Judiciar* 1909, pag. 487.

3) Pentru permiterea măsurilor conservatorii: *Baudry-Lacantinerie et Loynes* „Traité théorique et pratique du droit civil“ vol. 24. Du Nantissement des privilèges et hypothèques et de l'exprop. forcée, vol. 5, No. 2645, pag. 834 „*pendant la saisie peut être nécessaire comme mesure conservatoire pour prévenir la disparition de ces objets. Ce ne serait donc en réalité que la mise en vente qui serait ajournée ou empêchée*“; Fuzier Herman, Répert. gen. alphab. vol. 55, saisie exéc. No. 44-45, saisie immob. No. 151; reproducând cuvintele sus-citate din *Baudry-Lacantinerie* adaogă: „*mais on admet généralement que la mise en vente ne peut avoir lieu qu'après le partage*“; idem No. 129; Dan, sub art. 615 No. 5 cu dec. C. Apel București s. III-a No. 1901, *Curierul Judiciar* No. 25 din 1905, pag. 189 cu dec. C. C. Apel Iași s. II-a, Trib. Ilfov s. notariat, în *Hamangiu*, cod. civ. adnotat sub art. 1825, No. 14 și în *Curierul Judiciar* No. 70 din 1907, pag. 558. Jud. Tg.-Frumos în *Jurisprudența Generală*, 1929, speța No. 557.

fi devenit ex. între timp interzis, etc., iar Trib. va veghea în același timp și la apărarea drepturilor creditorului sechestrant, precum prin consemnarea la Trib. a 1/3 din prețul vânzării, ceea ce nu poate leza dreptul coproprietarilor.

Ei nu se pot plânge de surprindere, fiindcă ori-când se puteau aștepta la asemenea întâmplări, ca debitorul coproprietar să nu-și dea consimțământul sau să vândă dreptul său și să fie nevoit să ceară consimțământul unui terțiu, nefiind vorba de o soc., de o persoană juridică, ci de o simplă stare de indiviziune în care coproprietarii se pot schimba ori-când și înmulți oricât de mult prin vânzări parțiale dx.

Dacă vor să evite aceste neajunsuri ale indiviziunii coproprietarii n'au decât să ceară ieșirea din indiviziune și eventual înființarea unui seq. judiciar, dar nu să împiedice aplicarea seq. asig. paralizând astfel putința creditorului unuia din coproprietari de a-și asigura și realiza apoi creanța sa prin măsuri luate asupra bunului indiviz, unde debitorul are un drept de coproprietate cert și necontestat.

Odată bunul lovit de indisponibilitate, creditorii, în numele debitorului lor, vor putea și ei în mod eficace să uzeze de același drept cerând partajul.

Numai astfel se împacă principiile de drept cu necesitățile vieții practice și cu echitatea.

Observ că dacă între părți ar fi fost o soc. constituind o persoană juridică, atunci contestația era admisibilă fiindcă soc. terță persoană, avea proprietatea sau folosința exclusivă a bunului seq., și deci n'avea nevoie de consimțământul debitorului meu pentru un act de administrație sau dispoziție asupra bunului seq., dar în schimb ar fi putut fi eficace o poprire în mâna soc. pentru orice sumă s'ar fi convenit debitorului meu ca asociat care a predat soc. bunul său.

M. VEILER
Avocat, Iași

RECENZIE

USUCAPIO LUCRATIVA PRO HEREDE. Studiu de Drept roman de Alexandru Minculescu, doctor în drept, judecător-președinte la Tribunalul Ilfov.

Literatura noastră juridică se resimte profund de marasmul și perturbațiunile produse în domeniul vieții economice de situațiunea actuală.

Preocupările și neliniștea, pe care le provoacă, asupra tuturor muncitorilor intelectuali, grija zilei de mâine, nu aleătură un cadru prielnic lucrărilor științifice.

De aceea, salutăm cu o deosebită satisfacție aparițiunea acestei lucrări de sinteză critică, datorită d-lui Alexandru Minculescu, unul dintre eminentii judecători ai Trib. Ilfov și un romanist a cărei valoare se încadrează admirabil în excesul de modestie nejustificată, de care dă dovadă în toate manifestațiunile sale.

Instituțiunea juridică cunoscută în dreptul roman sub

denumirea *usucapio pro herede* se prezintă, la prima vedere, sub un aspect cu desăvârșire curios, de oarece le consacra uzurparea drepturilor adevăraților moștenitori, prin împrejurarea că primul impostor se putea prevola de dreptul de proprietate asupra moștenirii, numai în baza unei simple posesiuni de un an.

Autorul începe prin a arăta origina usucapiunii pro herede, servindu-se în explicațiunile sale de justificarea teoretică a lui Gaius. Această justificare este, însă, criticată de autor, de oarece contrazice în mod grav, adevărul istoric. Critica aceasta se întemeiază pe o serie de observațiuni personale, cari sunt dovada unei vaste și profunde cunoașteri a materiei și a unui spirit critic remarcabil.

Discutând teoria lui Gaius, d. Minculescu înlătură ipoteza că usucapiunea pro herede ar fi fost creată numai în scopul de a determina pe moștenitori să facă mai urgent acceptarea moștenirilor.

Trecând apoi la expunerea teoriilor, cari consideră usucapiunea pro herede ca o *successio per universitatem*, lucrarea consacra un bogat și documentat capitol asupra teoriilor formulate de Maynz, Karlowa și Van Wetter, spre a îmbrățișa apoi teoriile cari consideră usucapiunea pro herede ca pe o simplă consecință a dreptului de ocupațiune asupra bunurilor succesoriale. În această ultimă parte, găsim cercetarea teoriilor emise de Ihering și Lenel.

Urmărind materia în toate aspectele ei, d. Minculeacu trece în revistă și teoriile cari consideră acest fel de usucapiune ca pe un vestigiu dintr'o epocă, în care orice fel de usucapiune se putea împlini fără just titlu și fără bună credință.

Evoluțiunea usucapiunii pro herede face obiectul unei largi dezvoltări, în cursul căreia se discută cele două sisteme a lui Namur și Accarias cu privire la efectele juridice, pe care calitatea de moștenitori le atribuia lui *usucapiens*. Expunerea acestor două sisteme este completată cu explicațiunea lui Gaius și Maynz și verificată cu elementele documentare găsite în opera lui Cicero.

Modul de funcționare al usucapiunii pro herede alcătuiește una din cele mai interesante părți a lucrării; autorul vorbește rând pe rând de cele cinci condițiuni necesare pentru existența usucapiunii pro herede. Spiritul de metodă și de reconstituire sintetică se relevă, aici, în mod strălucit, de oarece Instituțiunile lui Gaius sunt lacunare în privința acestor condițiuni.

Efectele uzucapiunii pro herede sunt discutate, apoi, și în lumina dreptului aplicat, arătându-se mijloacele prin cari moștenitorul adevărat ar fi putut să împiedice împlinirea uzucapiunii.

Capitolul privitor la disparițiunea uzucapiunii pro herede este ultima parte a acestui interesant studiu, care poate interesa nu numai pe pasionații dreptului roman, dar pe toți juriștii cari voesc să se documenteze asupra dreptului cum evoluează, în mod practic, viața instituțiilor juridice.

Scrisă într'un stil de impresionantă claritate, ceea ce atenuează, foarte mult, ariditatea intrinsecă a problemei, lucrarea d-lui judecător Al. Minculescu poate fi privită, fără nici o exagerare prietenească, ca un titlu și un preludiu către catedra universitară.

Avem siguranța că distinsul profesor de drept roman d. N. Corodeanu, care o prefațează, va ști să pregătească drumul într'acolo unui element de muncă științifică fecundă.

TRAIAN ALEXANDRESCU

RECENZIE

DECRET REGAL No. 3337*)

RESPONSABILITATEA CIVILĂ, de *Dimitrie I. Alexiu*, judecător Trib. Olt.

Distinsul judecător al Trib. Olt, d-l *Dimitrie I. Alexiu*, a tipărit o importantă lucrare asupra responsabilității civile.

Intr'o materie atât de discutată și de controversată, cartea d-lui Alexiu, este bine venită, ea fiind o lumină în (incertitudinea jurisprudențială, nesigură și nefixată încă definitiv în noile orânduirii juridice relative la materia culpei.

D-sa tratează culpa contractuală obiectivă, discutând părerea d-lui profesor *Henri Meraud* dela facultatea din Lille, susținând că nu art. 1082 c. civ. este sediul responsabilității, atașând la capitol părerile d-lor *Capitant, Jossierand, Longinescu, Demogue, Girard, Demolombe și Planiol*.

D-l Alexiu zice că gradul culpei este indiferent, ea este *făptul obiectiv* al neexecutării obligațiunii.

Apoi, descrie gradația culpei contractuale, punerea în întârziere și quantumul daunelor, responsabilitatea delictuală, delicta și quasidelicta, culpa delictuală, teoria probelor în materie de culpă contractuală și delictuală, responsabilitatea presumată și exonerarea de responsabilitate, dându-ni-se pagini foarte interesante, în care distinsul autor analizează vederile celor mai de marcă juristi.

În partea a doua se ocupă de teoria culpei legalmente obiective, analizează toate aspectele derivate din culpa contractuală; d. Alexiu are vederi proprii, originale, cu tendința de a pune la punct interminabila controversă.

D-sa zice că în art. 999 c. civ. e subînțeleasă ideea de culpă și că acest text nu este de cât aplicarea art. 998 c. civ., tot așa fiind și cu art. 1000 c. civ.

Un fapt ilicit, al oricui ar fi, nu numai că nu trebuie săvârșit (art. 998) dar încă trebuie evitat (art. 999), acesta este principiul general și unitar cuprins în art. 998—1000 c. civ.

Autorul compară aceste texte cu cele din codul francez, unde legătura sau noțiunea de culpă în toate articolele vizate este mai evidentă.

D-l Alexiu se ocupă de acțiunea în daune, atingând toată toată materia bazată pe culpă, tratând probele în modul cel mai complet posibil.

Interesante sunt paginile care scriu despre modul cunoașterii terenului de aplicațiune a culpei.

Citirea ultimei pagini m'a lăsat mulțumit că, dintre noi, răsar elemente de valoare ce se impun atențiunii generale.

Recomand opera tuturor juriștilor, fiind vorba de o lucrare foarte utilă, folositoare practicei zilnice, scrisă frumos, fraza clară, care va satisface pe orice cercetător a problemelor juridice.

TRAIAN R. SCRIBAN.

CAROL al II-lea.

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, rege al României.

La toți de față și viitori sănătate:

Asupra raportului ministrului Nostru secretar de stat la Departamentul Finanțelor cu No. 325.142 din 1932,

Având în vedere jurnalul Consiliului Miniștrilor cu No. 1.172 din 1932,

Am decretat și decretăm :

ART. I. — Jurnalul Consiliului Miniștrilor cu Nr. 1.172 din 1932 se aprobă de Noi.

ART. II. — Protestele efectelor de comerț a căror scadență s'a prelungit de drept prin legile publicate în Monitorul Oficial, No. 296 din 18 Decembrie 1931, No. 37 din 13 Februarie 1932, și No. 61 din 12 Martie 1932 și cari, potrivit înaltului decret regal cu No. 2.851 din 29 Septembrie 1932, urmau a avea loc până la data de 31 Octombrie 1932, precum și a efectelor scadente posterior acestei date și pe care figurează în orice calitate debitorii prevăzuți în sus menționatele legi, se vor putea protesta până la data de 30 Noembrie 1932 inclusiv.

ART. III. — Deasemenea se vor putea protesta până la acea dată efectele de comerț prevăzute de art. 39 al legii de asanare a datoriiilor agricole, publicată în Monitorul Oficial cu No. 96 din 19 Aprilie 1932, care ajung în acest interval la termenul de 9 luni dela scadența prevăzută în titlu, termen indicat de acel articol.

ART. IV. — Miniștrii Noștri secretari de stat la Departamentul Finanțelor și Justiției sunt însărcinați cu executarea dispozițiilor prezentului decret.

Dat în București, la 25 Noembrie 1932.

CAROL

Ministrul finanțelor, VIRGIL MADGEARU.

*) Publicat în *Monit. Of.* No. 280 din 29 Noembrie 1932

În curând va apare:

NOUA LEGE A CONCORDATULUI PREVENTIV, din Octombrie 1932. Comentată și Adnotată de *I. Gr. Perieșanu, C. Bălescu, Eug. Langherman și S. Fruchman* Avocați.

A apărut:

ARBITRARIUL ȘI RELATIVITATEA FORMULELOR DOCTRINALE CU PRIVIRE LA APLICAREA LEGILOR ÎN TIMP. de *Traian D. Broșteanu*, Doctor în drept, Judecător de ședințe Trib. Ilfov, cu o Prefață de Prof. *Const. M. Sipsom*. Broșura are 224 pag. tipărită elegant pe hârtie velină. Prețul 120 lei.

LAURENT complet, 33 vol. legate curat cu piele la cotor.

ALEXANDRESCO complet, 13 vol. legate curat, HUC, complet 15 vol. legate curat

DEMOLOMBE complet 20 vol. legate curat.

De vânzare, ocazional, la *Curierul Judiciar* cu preț avantajos, unde se poate servi orice cărți de drept.